

Välimerkkien käyttö IRC-kielessä

Katri Tiensuu
Tampereen yliopisto
Kieli- ja käännöstieteiden laitos
Suomen kieli
Pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2008

Tampereen yliopisto

Suomen kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

TIENSUU, KATRI: Välimerkkien käyttö IRC-kielessä

Pro gradu -tutkielma, 67 sivua

Kevät 2008

Tutkimukseni käsittelee Internetissä IRCin välityksellä käytyjen keskustelujen välimerkkejä. Pääpaino on aineistossa esiintyvissä välimerkeissä ja niiden käyttötavoissa, mutta pohdin hieman myös välimerkkien poisjäämistä. IRC-keskustelut muistuttavat kasvokkaiseskustelua eikä niihin voida suoraan soveltaa kielenhuollon sääntöjä. Aineisto (hieman yli 115 Word-tiedoston sivua) on otettu IRCQuotes-sivustolta, jonka tarkoituksena on kerätä yhteen käyttäjien lähettämiä hauskoja IRC-keskustelukatkelmia.

Tutkimukseni osoittaa, että IRC-kielen välimerkkien käyttö on hyvin vaihtelevaa. Samakin kirjoittaja saattaa vaihdella käyttötapoja jopa saman puheenvuoron sisällä. Paikotellen välimerkkien käyttö vaikuttaa jopa sattumanvaraiselta. Enimmäkseen aineisto kuitenkin osoittaa, että välimerkkejä käytetään melko huolellisesti tekstin jaksottamiseen. Osittain noudatetaan kielenhuollon sääntöjä, osittain otetaan kouluopetuksesta tutut välimerkit uudelleen käyttöön ja osittain kehitetään aivan uusia välimerkkejä, kun vanhoista ei löydy sopivaa ilmaisuvälinettä. Eri välimerkkien välillä on eroja siinä, kuinka paljon kirjakielen normeja noudatetaan. Epäselviä tapauksia ja lyöntivirheitä esiintyy aineiston kokoon nähden vähän. Vaikka IRC-kielen välimerkkien käyttö poikkeaa yleiskielestä, käyttö on kuitenkin enimmäkseen johdonmukaista ja erilaisten käyttötapojen syyt ovat hyvin näkyvillä.

Asiasanat: Internet, IRC, verkkokeskustelu, välimerkit, kielenhuolto, tekstilajit, puhekieli, kirjakieli

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen taustaa	1
1.2 Tutkimuksen tavoite	2
2. IRC JA IRCQUOTES	4
2.1 IRC eli Internet Relay Chat	4
2.2 IRCQuotes	5
2.2.1 Quote-sanan käyttö	5
2.2.2 Sivuston toimintaperiaate	6
2.2.3 Tutkimuksen aineisto	7
3. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	13
3.1 Variaation ja yhteisön käsitteet	13
3.2 Kielen normit ja kielenhuolto	15
3.3 Välimerkkien käyttö	16
4. YLEISIÄ HUOMIOITA AINEISTOSTA	17
5. VÄLIMERKIT IRC-KIELESSÄ	19
5.1 Virkkeen päättymisen merkitseminen	19
5.1.1 Piste	19
5.1.2 Kysymysmerkki ja huutomerkki	24
5.1.3 Hymiö loppuvälimerkinä	28
5.1.4 Muut tavat osoittaa virkkeen päätyminen	30
5.2 Pilkku	34
5.2.1 Virkkeen lauseiden ja muiden rinnasteisten osien erottaminen pilkulla	35
5.2.2 Irralliset lisät	36
5.2.3 Pilkku kirjakielen pisteen tilalla	39
5.3 Lainausmerkit	40
5.3.1 Suora esitys	40
5.3.2 Muut tavat käyttää lainausmerkkejä	42
5.4 Muut välimerkit	45
5.4.1 Kaksoispiste	45
5.4.2 Sulkeet	48
5.4.3 Ajatusviiva	50
5.4.4 Nuoli	52
5.4.5 Tähdet	54
5.4.6 Harvinaiset välimerkit	55
5.5 Lyöntivirheet ja epäselvät tapaukset	58
6. LOPUKSI	64
LÄHTEET	66

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Mikään ei ole niin pysyvää kuin kielellinen ja kulttuurinen monimuotoisuus, minkä ovat osoittaneet puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tehdyt tutkimukset. Suomen kielen voi nähdä jatkumona, jolla esiintyy variaatiota. Kirjoitettu standardikieli on jatkumon olennainen piste tai osa. (Nuolijärvi 2005: 7.) Kielenhuollon normien mukainen kieli on tärkeä osa suomen kieltä, mutta se on kuitenkin vain osa. Kielen sisällä ja myös kirjoitetun kielen sisällä esiintyy paljon variaatiota. Tutkimukseni innoittajina ovat toimineet oma kiinnostukseni kielen variaatioon sekä Internetissä käytettävään kieleen.

Internet on tuonut uusia mahdollisuuksia ihmisten väliseen kommunikointiin tarjoamalla kanavan, jonka välityksellä voi keskustella lähes yhtä helposti ja nopeasti kuin kasvotusten tai puhelimesta. Kuulumisia voi vaihtaa reaaliajassa tuttujen tai tuntemattomien kanssa esimerkiksi chat-kanavilla, IRC:ssä tai erilaisten pikaviestinten avulla. Vaikka keskustelut muistuttavat kasvokkaiskeskusteluja, ne käydään kirjoituksen välityksellä. Näin on syntynyt uusi tekstilaji, kirjoitettu arkinen keskustelu, johon kielenhuollon normit eivät päde ainakaan samassa määrin kuin asiatekstiin. Mielestäni on tärkeää tiedostaa uusien tekstilajien olemassaolo ja erityislaatuisuus, jotta niitä ei arvioitaisi pidempään olemassaolleen tekstilajien ehdoilla. Monet kirjoittajat ovat kutsuneet Internetissä käytettävää kieltä kirjoitetuksi puheeksi (Crystal 2001: 24-25). Kiinnostavaa on, että ihmiset sanovat puhuvansa jonkun kanssa, vaikka keskustelu tapahtuisikin esimerkiksi IRC:ssä kirjoituksen välityksellä.

Puhuttu ja kirjoitettu kieli eivät ole tyylin kannalta täsmällisiä ilmauksia. Puhuttu kieli voi esimerkiksi esitelmässä olla kirjoitetun kielen kaltaista, ja vastaavasti puhuttua kieltä voidaan esittää kirjoitettuna esimerkiksi näytelmässä. (Saukkonen 1972: 15.) Jako puhutun ja kirjoitetun kielen välillä ei siis ole koskaan ollut täysin selvä. Internetin myötä vapaamuotoisen kirjoittamisen määrä on kuitenkin lisääntynyt. Samalla kysymykseksi on noussut, missä määrin Internet-kirjoittelussa on noudatettava kielenhuollon normeja. Aihe nousee usein esille Internet-keskusteluissa sekä periaatteellisen keskustelun tasolla että käytännössä, kun joidenkin kirjoittajien puutteelliseksi katsottua ilmai-

sua arvostellaan. Seuraavassa aineistostani otetussa katkelmassa kirjoittajat laskevat leikkiä yhdyssanojen oikeinkirjoituksesta.

Esimerkki 1

<hiksi> onks yhdyssana yhdyssana
<+Morkai> ei
<+Morkai> yhdys sana
<hiksi> empäs oo tommostakaa ennen tienny
<TuXo> nyt oot taas viisaampi
<main_> yhd yss an a
<@tertsi> sana yhdys se on
<+Morkai> täällä tuon huomaa äkkiä
<Silli^> itseasiassa se on poikkeus ja menee näin: yhdys'sana
<DJ_Liha> yhdistetty sana
<+Morkai> yhdys sana kirjoitetaan todella harvoin yhteen
<+Morkai> ja silloinkin vahingossa
<@tertsi> kuten lappeen ranta
<DJ_Liha> tai super spar

Aineistooni ei osunut vakavaa keskustelua Internet-keskustelusta ja kielenhuollosta, mutta aiheeseen liittyvät kysymykset ja rajanvedot kiinnostavat muitakin kuin kielen ammattilaisia, mikä näkyy myös Internetissä käytävissä keskusteluissa. Keskustelijat saattavat jopa riidellä siitä, onko kielenhuollon normien noudattaminen tarpeellista esimerkiksi keskustelufoorumilla.

1.2 Tutkimuksen tavoite

Pro gradu -tutkielmani kohteena on IRC-kieli. Olen kiinnostunut Internetissä kirjoituksen välityksellä käydyistä arkipuhetta muistuttavista keskusteluista, sillä käytän itse Internetiä paljon kommunikointiin. Olen pohdiskellut erilaisissa Internet-keskusteluissa käytettävän kielen erityispiirteitä. Luvussa 2.2.3 kerron, miksi valitsin tutkimuskohteekseni juuri IRC-kielen. Tutkimukseni on deskriptiivinen analyysi, jossa omalla intuitiollani on tärkeä osa. Tutkimusote on kvalitatiivinen.

Tavoitteeni on selvittää, miten välimerkkejä käytetään IRC-kielessä. En arvota IRC-kieltä kirjakielen normien mukaan enkä etsi tekstistä virheitä, vaan tutkin IRC-kieltä omana itsenäisenä kielimuotonaan. Käytän tutkimuksessani sanaa kirjakieli merkityksessä 'kielenhuollon normeja noudattava kirjoitettu kieli'. Tutkimukseni lähtökohtana on, että IRC-kieli on yksi kirjoitetun kielen muodoista. Tarkoitukseni on kuvata, miten välimerkkejä käytetään tai jätetään käyttämättä ja pohtia, mistä erilaiset ratkaisut johtuvat. Pääpaino on sellaisissa välimerkeissä, joita tekstissä todella esiintyy. Jätän vähemmälle huomiolle kohdat, joissa on jätetty käyttämättä välimerkkiä, joka kielenhuollon normien mukaan olisi oikein. Tämä johtuu siitä, että näkemykseni mukaan IRC-keskustelut rinnastuvat kasvokkai keskusteluun eivätkä kielenhuollon normit täten suoraan päde IRC-kieleen. Ei siis oikeastaan voida sanoa, että välimerkkejä puuttuisi. Käytän kuitenkin suomen kirjakielen välimerkkisääntöjä vertailukohtana. Ovathan käytännössä kaikki IRC:ssä keskustelevat suomalaiset käyneet vähintään peruskoulun ja täten opiskelleet oikeinkirjoitussääntöjä. Heidän ratkaisuihinsa väistämättä vaikuttavat opitut normit enemmän tai vähemmän. Aina normeista poikkeamisessa ei olekaan kyse siitä, etteikö kirjoittaja tietäisi, mikä on oikein, vaan siitä, että hän kirjoittaa eri kielenkäyttötilanteissa eri tavoin.

Suomenkielisistä IRC-keskusteluista on aiemmin tehty ainakin kolme pro gradu -tutkielmaa: Verna Jungin *Kielellisen huumorin keinoja IRC-keskusteluissa* (Turun yliopisto 2003), Outi Kulkulan *Korjausjäsenyys IRC-keskustelussa* (Oulun yliopisto 2003) ja Kaisa Laihasen *Suomenkielisten IRC-keskustelujen piirteitä: kirjoittamalla välitettyä puhetta* (Jyväskylän yliopisto 1999). Välimerkkien käyttöä suomenkielisessä IRC-keskustelussa ei ole aiemmin tutkittu.

Tutkimukseni aluksi esittelen IRC:iä keskustelukanavana ja selitän, mikä on IRC-Quotes, josta olen ottanut aineistoni. Tämän jälkeen esittelen aineistoni. Teoriaosuudessa otan esille variaation ja yhteisön käsitteet, kielenhuollon näkökulmaa sekä välimerkkien käytön teoriaa. Ennen varsinaista analyysiä kuvailen yleisesti aineistossani käytettyä kieltä sekä keskustelujen tyyliä ja aihepiirejä. Analyysissä käsittelen virkkeen päättymisen osoittamista, pilkkuja, lainausmerkkejä sekä muita välimerkkejä, joista osa on harvinaisia. Käsittelen myös epäselviä tapauksia ja lyöntivirheitä. Lopuksi kokoaan havaintoni yhteen ja pohdin, millaista IRC-kielen välimerkkien käyttö on.

2. IRC JA IRCQUOTES

2.1 IRC eli Internet Relay Chat

IRC (=Internet Relay Chat) on Internetin reaaliaikainen keskusteluympäristö. Sen avulla ihmiset eri puolilta maailmaa voivat keskustella kirjoittamalla viestejä toisilleen. IRCin kehitti Jarkko Oikarinen vuonna 1988, ja Suomesta se levisi nopeasti muihin maihin. IRCiä kutsutaan myös nimellä irkki ja sen käyttäjiä nimellä irkkaajat. (IRC-Galleria 2004.)

IRC-palvelimiin (servereihin) voidaan ottaa yhteys useilla eri tavoilla, esimerkiksi Telnet- tai SSH-yhteyden kautta, mutta ylivoimaisesti kätevin ja suosituin tapa on käyttää tähän tarkoitukseen kehitettyä graafista asiakasohjelmaa eli IRC-clientia. Yhteys on mahdollista ottaa myös WWW-selaimella niin sanotun Web-IRCin avulla, mikä on helpoin tie IRCiin. Tapa ei kuitenkaan ole ihanteellinen, koska Web-IRC on toiminnoiltaan rajoittuneempi kuin aito IRC-asiakasohjelma. (IRC-Galleria 2004.)

IRC-palvelimet muodostavat IRC-verkkoja, joista yleisimmät ovat IRCnet ja QuakeNet. Irkkaajat perustavat IRC-verkkoon kanavia. Kanavan perustaja, operaattori, valvoo kanavaa ja voi antaa operaattorin oikeudet muillekin vakituisille kirjoittajille. Operaattori voi muuttaa kanavan asetuksia ja poistaa häiriköiviä kirjoittajia kanavalta. Irkkaajat esiintyvät irkissä lempinimellä (nick). Nickejä ei voi omistaa, mutta vuosien saatossa useat nickit ovat vakiintuneet tietyille henkilöille. Keskustelu tapahtuu kirjoittamalla tekstiä näytölle ja painamalla enter-painiketta. Teksti välittyy samantien muille kanavalla olijoille. Myös yksityiset keskustelut ovat mahdollisia. (IRC-Galleria 2004.) Kutsun tutkimuksessa kerralla lähetettyä tekstiä puheenvuoroksi, esimerkiksi seuraavassa esimerkissä on kaksi puheenvuoroa.

Esimerkki 2

```
<Labris^CS> tarttis kai potkasta uudelleen konetta  
<Labris^CS> eilen se autto =>
```

Suurin ja näkyvin ero IRCin ja muiden yleisimpien keskustelupalvelujen välillä on IRCin käyttöön tarvittava asiakasohjelma. IRCissä on mahdollista luoda vaivattomasti

omia keskusteluhuoneita eli kanavia sekä keskustella yhtä aikaa useammalla kanavalla ja yksityisesti muiden käyttäjien kanssa. Irkkaajat voivat myös vaihtaa tiedostoja keskenään DCC (Direct Client Communication) -yhteyden avulla. Toisin kuin chattien käyttäjät IRCin käyttäjät eivät ole automaattisesti samanarvoisia, vaan kanavan perustajalla on operaattorioikeudet ja hän voi halutessaan antaa samat oikeudet muillekin käyttäjille. Operaattori voi esimerkiksi päättää, ketkä saavat puhua kanavalla, poistaa henkilöitä kanavalta (kick) tai asettaa heidät kokonaan pannaan (ban) ja vaihtaa kanavan otsikkoa (topic). (IRC-Galleria 2004.)

2.2 IRCQuotes

2.2.1 Quote-sanan käyttö

Quote-sana on tullut suomen kieleen sitaattilainana (äännetään englannin kielen mukaan tai suomalaisittain [kuote]), mutta vain tiettyjen sosiaalisten ryhmien käyttöön. Sanan tuntevat ne, jotka käyttävät IRCiä tai ainakin viettävät sen verran aikaa Internetissä, että sen ilmiöt ovat heille tuttuja.

Englanti–suomi suursanakirjassa (Hurme-Pesonen-Syväoja 1998) quote-sanan kohdalla kerrotaan, että se on sama kuin quotation, joka taas on suomeksi lainaus, sitaatti. Kumpikaan näistä käännöksistä ei ole vakiintunut käyttöön tässä yhteydessä.

Taivutan tutkimuksessani quote-sanaa nalle-tyyppisten sanojen mallin mukaan (Suomen kielen perussanakirja 1990-1994: XIV): quote, quoten, quotea, quoteen, quotejen, quoteja, quoteihin. Muitakin taivutustapoja kuitenkin on. Esimerkiksi aineistossani esiintyy muoto *quotseihin*, joka on luultavasti syntynyt lisäämällä suomenkielinen päätte hieman suomalaistettuun englanninkieliseen monikkoon (*quotes > quots > quotseihin*).

Esimerkki 3

<fayling> <http://ircquotes.net/?108000> Must jotenki epäilyttävästi tuntuu et toi ope ois ollu mun faija :S Se opettaa amikses ja istuin vieres ku se vastas tollee puhelimeen... Taidan itse lopettaa tuolla tavalla puhelimeen vastaamisen, kun se kerran ihme kierron jälkeen quotseihin päätyy.....

Käytän tutkimuksessani quote-sanaa, koska mielestäni se voidaan katsoa erikoisalan sanaksi. Sitä käyttävät paljon tietokonetta, Internetiä ja IRCiä käyttävät ihmiset. Suomenkielisillä vastineilla lainaus ja sitaatti ei ole samaa merkityssisältöä eivätkä IRCiä käyttävät ja IRCQuotesia seuraavat ihmiset käytä näitä sanoja tässä yhteydessä. Monet englannin kielistä tulevat lainasanat olisi helppo korvata suomenkielisillä, mutta pelkkä tarkoitteeseen viittaaminen ei riitä, vaan sanoilla luodaan myös tunnelmia ja mielikuvia (Hiidenmaa 2004: 27). Quotet eivät ole mitä tahansa lainauksia tai sitaatteja, vaan juuri IRC-keskusteluista otettuja ja IRCQuotesiin lähetettyjä lainauksia.

2.2.2 Sivuston toimintaperiaate

IrcQuotes (<http://www.ircquotes.net>) on Santeri Tarvaisen perustama ja ylläpitämä suomalainen Internet-sivusto, jonne kerätään hauskoja katkelmia suomenkielisistä IRC-keskusteluista. Niistä käytetään englannin kielestä lainattua sanaa quote (lainaus). Sivustolle rekisteröityminen on ilmaista, ja kuka tahansa rekisteröitynyt käyttäjä voi lähettää ylläpidolle quoteja, jotka sitten joko hyväksytään tai hylätään. Hylätytkin quotet ovat kuitenkin näkyvillä sivustolla. Saatavilla on lista yleisimmistä virheistä eli syistä, joiden vuoksi quoteja hylätään. Sivustolla on erilaisia mahdollisuuksia quotejen tarkasteluun: on mahdollista esimerkiksi käyttää satunnaisotantaa, tehdä sanahaku tai lukea tietyltä kanavalta otettuja quoteja. Rekisteröityneet käyttäjät voivat antaa quoteille plus- ja miinus pisteitä.

IRCQuotes on perustettu kesällä 2003. Idean Santeri Tarvainen sai idean muista samanlaisista sivustoista, kuten englanninkielisestä bash.org -sivustosta ja suomenkielisestä irc.koulu.org -sivustosta. Kun viimeksi mainittu lakkautettiin, Tarvainen totesi, ettei suomenkielisiä IRC-lainaussivustoja ollut enää ja alkoi kehittää IRCQuotesia. (Tarvainen 2007.)

Tarvaisen mukaan selkeästi yleisin syy quoten hylkäämiseen on se, ettei se yksinkertaisesti ole hauska. Joskus quoteja joudutaan poistamaan tai sensuroimaan siksi, että niissä on jotain laitonta tai loukkaavaa. Esimerkiksi oikeat nimet tai tiedot, jotka voisivat paljastaa jonkun henkilöllisyyden, voidaan sensuroida. Tällä hetkellä IRCQuotesissa käytetään järjestelmää, jossa viisi moderaattoria antaa quotelle plus- tai miinusäänen, ja sen on saatava vähintään neljä plusääntä tullakseen hyväksytyksi. Yksittäinenkin mode-

raattori voi kuitenkin sensuroida quotea tai poistaa sen, jos sisältö on laitonta tai jotakin henkilöä tai ryhmää loukkaavaa. (Tarvainen 2007.)

Tarvainen uskoo, että quoteja muutetaan ennen lähettämistä, mutta ei kuitenkaan merkittävässä määrin. Kuitenkin kerran kuussa tai kahdessa tulee joltain quotessa esiintyvältä nimimerkiltä poistopyyntö, koska koko keskustelua ei ole tapahtunut tai sitä on muokattu. (Tarvainen 2007.) Sivustolla ohjeistetaan poistamaan turhat hymiöt ennen quoten lähettämistä. Lisäksi siellä muistutetaan, ettei toisen ihmisen tekstiä saa laittaa quoteen, ellei tiedä hänen hyväksyvän asiaa.

2.2.3 Tutkimuksen aineisto

Tutkimukseni aineisto on otettu IRCQuotes-sivustolta (<http://www.ircquotes.net>). Keräsin aineistoni sivustolla olevalla satunnaisotantatoiminnolla siten, että otin 30 näyttöruudun sivua quoteja 17.1.2007 kello 17.18 alkaen ja siirsin ne Wordiin. Satunnaisotanta antoi joitakin quoteja kahteen kertaan, joten poistin päällekkäisyydet. Aineiston koko ei tästä oleellisesti pienentynyt, sillä päällekkäisyyksiä ei ollut kovinkaan paljon. Aineistoni on Word-tiedostona hieman yli 115 sivua pitkä. Alla on esimerkkinä yksi aineistoni quote. Ensimmäisenä on kanavan nimi, joka alkaa aina risuaita-merkillä (yksityisviestit on merkitty lyhenteellä "msg", joka tulee englannin kielen sanasta message, 'viesti'), toisena käyttäjien antama pistemäärä ja kolmantena ylläpitäjän quotelle antama järjestysnumero. Jätän analyysin esimerkeissä nämä tiedot pois, koska niillä ei ole merkitystä tutkimuksen kannalta.

Esimerkki 4

```
#vitun.eelaiset (124) [838]
```

```
<Hezor> Vittu mä säikähin! :P
```

```
<Hezor> Kurotin äsken päätä taaksepäin ja katoin et mun sormi oli joku tyyppi.
```

Olen yleisesti kiinnostunut Internetissä käytävästä kirjoitetusta keskustelusta, mutta minulla oli pari syytä valita tutkimuskohteekseni juuri IRC-kieli. Minua kiinnostaa eniten reaaliajassa käytävä keskustelu, koska se muistuttaa kasvokkain käytävää keskustelua enemmän kuin foorumikeskustelut, joissa viestien välillä saattaa kulua paljonkin

aikaa ja myös aikaa oman sanoman hiomiseen on enemmän. Näin ollen reaaliajassa käytyjen keskustelujen kieli usein poikkeaa kirjakielen normeista enemmän.

Monet pikaviestimet taas ovat luonteeltaan yksityisiä. Epäilen, ettei kovinkaan moni haluaisi luovuttaa tutkimuskäyttöön esimerkiksi MSN Messengerin avulla käytyjä kahdenkeskisiä keskusteluja. IRC on luonteeltaan julkisempi, ja keskusteluissa on yleensä mukana useita ihmisiä. Yksityisluontoiset asiat puhutaan yksityisviesteillä. IRCQuotesissa on mukana myös yksityiskeskusteluista otettuja quoteja, mutta niiden voi olettaa olevan kirjoittajan itsensä lähettämiä tai ainakin niiden lähettämiseen on luultavasti ja toivottavasti pyydetty lupa.

Ratkaiseva tekijä aineiston valinnassa oli IRCQuotes-sivuston olemassaolo. Sen avulla sain helposti useiden eri kirjoittajien tekstejä käyttööni, mikä oli tärkeää, koska haluan tutkia nimenomaan IRC-kieltä yleisesti, en yksittäisten kirjoittajien kieltä. Lisäksi sattumanvaraisuus säilyy, koska en valitse itse, miltä kanavilta tai keiden kirjoittajien tekstejä otan mukaan. Kenenkään yksityisyyttä ei myöskään loukata, koska tekstit on jo kerran laitettu julkisiksi. Pyysin ylläpitäjältä Santeri Tarvaiselta luvan käyttää hänen sivustoaan tutkimustarkoitukseen.

Aineistoni heikkoutena voisi pitää sitä, että hyvin monet quotet ovat sellaisia, joissa yksi kirjoittaja selostaa jonkin hauskan sattumuksen. Muiden keskustelijoiden tekstiä ei välttämättä ole lainkaan mukana quotessa (esimerkki 5) tai sitten mukana on vain heidän reaktioitaan kerrottuun tarinaan, esimerkiksi hymiöitä (esimerkki 6).

Esimerkki 5

<Anzuhan> tuli taas kiva muisto ala-asteelta mielee
<Anzuhan> olin jotain 3. luokan ala-asteella ja siellä oli yksi jamppa säätellessä ja auttelemassa
<Anzuhan> se äijä oli suhteellisen lyhyt, ei ees ~170 cm pitkä
<Anzuhan> ja se oli sivarista... emmä sitä tiennykää sit
<Anzuhan> sit eräänä päivänä väläytin ja kysyin: "mil luokan sää oikeen oot?"
<Anzuhan> oli aika hiljasta
<Anzuhan> sit se äijä karjahtaa jotta "VITTU MÄ OON 23 JA OON SIVARISTA, SAATANA!"
<Anzuhan> kumma juttu ku se jätkä sit häppäs seuraavana päivänä

Esimerkki 6

<+WanDer> vähä kyl repesin ku kävin ABC:l joskus muista ees kellonaikaa mut
kuitenki ni kävin ostamassa joku 9L kokista ni siin joku kuiskas jollekki "toi on salee
nörtti, jos ei oo ni mä syön sukkani" (tarkotti mua)
<+WanDer> vähä nauroin kotimatkal
<@Anffi^> :D:D

Kuitenkin Hallidayn (1985: 46) mukaan suuri osa spontaanista keskustelusta sisältää suuria määriä monologia. Yksinpuhelun suuri määrä aineistossani siis vain vahvistaa käsitystäni siitä, että IRC-kieli muistuttaa puhuttua keskustelua. Monologin määrää se liittyy kuitenkin myös se, että quoteja lähettäneet ihmiset ovat valinneet mielestään hauskoja keskusteluja, jotka näyttäisivät useimmiten olevan huvittavan tapauksen selostamista. Tutkimukseni aiheen kannalta monologin runsaalla määrällä ei ole merkitystä, koska välimerkkien käyttöön ei vaikuta se, onko teksti monologia vai useamman kirjoittajan välistä keskustelua.

Periaatteessa vaarana on, että lähettäjät ovat muuttaneet quoteja. Itse asiassa sivustolla ohjeistetaan poistamaan turhat hymiöt ennen quoten lähettämistä. En kuitenkaan pidä todennäköisenä, että lähettäjät yleensä tekisivät radikaaleja muutoksia. Mahdolliset muutokset myöskään tuskin ovat aiheeni kannalta merkittäviä. Uskoisin muutosten olevan yleensä sellaisia, että välistä poistetaan muuhun keskusteluun liittymättömiä puheenvuoroja tai liikoja hymiöitä, kuten ohjeistuksessa kehoitetaan.

Aineistossa on muutama quote, joita en ota mukaan analyysiin, koska ne eivät mielestäni edusta suomenkielistä IRC-keskustelua, jota tutkimukseni koskee. Tällaisia ovat kokonaan englanniksi olevat quotet, joiden kirjoittajat eivät mahdollisesti edes osaa suomea.

Esimerkki 7

< XmikeW> thanks alot guys :| <http://ircquotes.net/?83328>
< XmikeW> you guys know how many finns have been on my ass today because of that
quote? :)

Yhdessä quotessa kaksi ilmeisesti ruotsinkielistä kirjoittajaa yrittää kirjoittaa suomea, vaikka he eivät sitä osaa. Sellaiset quotet, joihin suomen kielen lisäksi sisältyy jotakin muutakin kieltä, otan mukaan tutkimukseeni.

Esimerkki 8

```
-!- alunda [Alunda@d213-101-16-25.swipnet.se] has joined #suomi
-!- Skansken [~Skansken@gw5.web.thalamus.se] has joined #suomi
< alunda> moi mukalatti
< Skansken> Perhekoko
< Skansken> Mika voitvittu
< alunda> ja viri eeeäärri?
< Skansken> Janne Ahonen?
< alunda> LOL
< alunda> hjiii erevi hyää
< Skansken> Perti Mekäkellellä Öiskonen Viskosi
< Skansken> Fan vilket drag på finnjävlarna
< alunda> hehe ja tyre juliii älli! :)
< alunda> nej dom är helt dumma vart ska vi nu?
< Skansken> Pisseblöta yllettröja
< Skansken> #danmark
< alunda> #spain
< alunda> danmark
-!- Skansken [~Skansken@gw5.web.thalamus.se] has left #suomi []
-!- alunda [Alunda@d213-101-16-25.swipnet.se] has quit [Ping timeout: 240 seconds]
```

Joskus quotejen alkuun tai loppuun on lisätty kommentteja, joita en ota mukaan, koska niitä ei ole kirjoitettu IRCiin, joten ne eivät edusta IRC-kieltä. Seuraavassa esimerkissä on kerrottu yhden keskustelijan taustoista, koska ilman niitä satunnainen IRC-Quotesin lukija ei välttämättä ymmärrä quotea.

Esimerkki 9

Jonezi osallistui MTV3:n Suureen Seikkailuun:

```
<@Jonezi> HAH
<@Jonezi> ei oo todellista enää :D
```

<@Jonezi> joku pappa soitti
<@Jonezi> ja sano että haluais palkita mut ku olin niin kova taistelija
<@Jonezi> sano että haluais testamentata mulle kaiken mitä siltä jää
<@Jonezi> olin vähä reps :D
<@Jonezi> mutta sanoin että en kyllä voi ottaa vastaan sitä
<@Jonezi> sit se vaan että hyvää jatkaa sit ja heippa

En ota mukaan myöskään IRC-ohjelmien automaattisia ilmoituksia (esimerkiksi kanavalle liittyneistä ja sieltä poistuneista keskustelijoista).

Esimerkki 10

* Fuinloth has joined #satanismi

Esimerkki 11

* Mepi (Mopo@dsl-tregw3i4c.dial.inet.fi) Quit (Ping timeout: 252 seconds)

Joskus keskustelun yhtenä osapuolena on botti. Botit ovat ohjelmia, joiden tarkoituksena on ylläpitää kanavaa tai tehdä jotakin muuta, esimerkiksi jakaa tiedostoja (IRC-Galleria 2004). Jätän pois bottien ”kirjoitukset” ja boteille kohdistetut komennot. Esimerkissä 12 on botti, joka ilmoittaa horoskooppeja, kun sille kirjoittaa tiettyjä komentoja.

Esimerkki 12

<@rockangel> !horoskoopit
<@keidas> KAKSOSET: Olet ajassa kiinni, ja sen huomaa eräs tuttavasi varsin hyvin tämän päivän aikana. Hän saattaa jopa hämmästyä venymiskykyäsi.
<@maraz> HAHA!
<@maraz> Rokkienkeli tekee goatset. :D

Suurimmassa osassa aineistoni quoteista keskustelijoita on kaksi tai muutama tai kirjoittajia on vain yksi. Tietenkin myös yhden kirjoittajan quotet ovat olleet osa pidempää keskustelua, mutta lähettäjä on valinnut kohdan, jossa on ainoastaan yhden kirjoitta-

jan tekstiä. Yleensä useamman kuin kahden keskustelijan quoteissa osan panos keskusteluun on varsin pieni, esimerkiksi hymiön laittaminen kommentiksi kerrottuun tarinaan.

Keskustelijoiden nimimerkit vaihtelevat, joten aineistossani pitäisi todella olla monien eri kirjoittajien tekstiä. Samakin ihminen voi tietenkin käyttää useita eri nimimerkkejä (vaikka tällainen ei olekaan tyypillistä IRC-keskusteluille), ja joskus nimimerkit on muutettu quotea varten. Kirjoittajista ei ole saatavilla mitään taustatietoja enkä voi olla varma, onko saman nimimerkin takana toisinaan on eri kirjoittajia tai eri nimimerkkien takana toisinaan sama kirjoittaja. Tämän vuoksi en tutkimuksessani vertaa saman nimimerkin kirjoituksia toisiinsa, vaan käsittelen yhden nimimerkin kirjoituksia saman kirjoittajan kielenä ainoastaan yhden quoten sisällä.

Puheenvuoroja yhdessä quotessa on tyypillisesti muutama, joskus vain yksi ja joskus noin 10-15. Todella pitkiä quoteja on vain muutama.

3. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 Variaation ja yhteisön käsitteet

Internetissä kielelliset erot ovat suuria, joten variaation käsite on tärkeä. Kielellinen variaatio tarkoittaa tilanteista vaihtelua ja laajimmillaan se sisältää puheen ja kirjoituksen, alueelliset ja sosiaaliset murteet, ammattikielen, luovan kirjoittamisen sekä suuren määrän muita ilmaisutapoja. Kielitieteessä on käytetty useita eri termejä tilanteisesta vaihtelusta: on puhuttu esimerkiksi kieliyhteisöstä, rekisteristä, genrestä, tekstistä ja diskurssi-tyypistä. Periaatteessa variaatio on systemaattista ja ennustettavissa. (Crystal 2001: 6-7.)

IRC-keskustelujen kieli on yksi rekisteri suomen kielen sisällä eivätkä keskustelujen osallistujat kirjoita samalla tavalla muissa yhteyksissä, esimerkiksi koulussa tai työpaikalla. Välimerkkien käytöstä tai käyttämättä jättämisestä IRC-kielessä ei voida päätellä, osaavatko kirjoittajat kielenhuollon säännöt. IRC-kielen perusteella voidaan ainoastaan tutkia kirjoittajien kielenkäyttöä tässä nimenomaisessa kontekstissa. Esimerkissä 13 näkyy, miten kirjoittaja käyttää itselleen tekemässään muistilapussa välimerkkejä ja isoja alkukirjaimia toisella tavalla kuin IRCissä.

Esimerkki 13

```
<AlfredJKwak> dodi  
<AlfredJKwak> olinpa jättäny kivan lapun itselleni  
<AlfredJKwak> "Hei tulevaisuuden minä. Piilotin 5 euroa työpöydän laatikkoon  
huomisen varalle. T: Menneisyyden minä"  
<AlfredJKwak> tais olla iha hyvä känni
```

Suuren osan kielellistä variaatiota taustalla on sosiaalista merkitystä. Kielenkäytön suora ja huolellinen tarkkailu kontekstissaan voi tuottaa paljon kiinnostavia ja yllättäviä tuloksia. (Milroy 1987: 1.) Koska aineistoni on kirjoitettua keskustelua, sen tarkkailu on huomattavasti helpompaa kuin puhutun keskustelun. Materiaalia ei tarvitse hankkia nauhoittamalla, ja tulkinnanvaraisuus vähenee, kun litterointia ei tarvitse tehdä. Aineistoani voi tutkia suoraan siinä muodossa, jossa se on tuotettu. Tarkkailijan läsnäolo ei

vaikuta keskustelun osallistujiin, koska tutkimuksen kohteeksi voi jälkeinpäin ottaa keskustelun, jota ei keskusteluhetkellä ole tarkoitettu tutkimusmateriaaliksi.

Sosiolinguvistisessä tutkimuksessa käytetty yhteiskuntaluokan käsite on laaja eikä tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen ole välttämättä tärkeä osa ihmisen sosiaalista identiteettiä. Sen sijaan on olemassa pienempiä yhteisöjä, sosiaalisia yksiköitä, joihin ihmiset tuntevat kuuluvansa. Nämä ovat vähemmän abstrakteja kuin yhteiskuntaluokat. (Milroy 1987: 13-14.)

IRC:n käyttäjät eli irkkaajat ovat yhteisö, vaikka kaikki yhteisön jäsenet eivät olekaan suoraan yhteyksissä toisiinsa. Irkkaaminen on monelle tärkeä osa identiteettiä, minkä huomaa esimerkiksi siitä, että aineistoni sisältää keskusteluita, joissa puhutaan irkkaamisesta ja vitsaillaan, miten pitäisi hankkia elämä. Seuraavat esimerkit valaisevat paljon Internetiä ja IRC:iä käyttävien huumoria.

Esimerkki 14

<@FinSpydeR> Pitäskö hankkii elämä? Oon katellu viimiset 4h IRC-quoteja ja siinä samalla kytänny irkkiä jos vaikka löytys jotain hauskaa mitä vois postata IRC-quote-sivuille.. Tänään on sentään jouluaatto...

Esimerkki 15

<SHamaNist^> muistan samantapaisen kesältä
<SHamaNist^> katoin jotain draamaleffaa ja mutsi tulee kotiin kohtuu humalassa
<SHamaNist^> minä siinä itkukurkussa kattelen sitä leffaa ja se sit tulee kysyy että "onko netti poikki vai miks poikaseni itket??"
<SHamaNist^> tuli sellanen olo että pitäsköhän joskus käydä ulkona

IRC on elämäntapa tai harrastus, joka yhdistää ihmisiä. Jos yhteisön kriteerinä pidetään sitä, että jäsenten tulee kokea kuuluvansa siihen, IRC on selkeästi yhteisö. Näin ollen irkkaajilla voi myös olettaa olevan yhteisiä arvostuksia kielen suhteen, ja kielenkäyttötapojen voi olettaa leviävän IRC:iissä.

Koska aineistoni sisältää useiden eri kirjoittajien kirjoituksia ja useilta eri kanavilta otettuja katkelmia, tutkimukseni koskee koko IRC-yhteisön kielenkäyttöä eikä pienen ryhmän, esimerkiksi tietyn kanavan vakiokirjoittajien.

3.2 Kielen normit ja kielenhuolto

Useimmat kielen normit ovat kielessä olemassa eikä niistä tarvitse erikseen tehdä päätöksiä tai sopimuksia. Tällaisia kielestä itsestään lähteviä normeja ovat esimerkiksi suomen kielen monikon genetiivi ja partitiivimuodot. Luontaisten normien lisäksi yleiskieleen kuuluu sopimuksenvaraisia normeja. Koko kirjoitusjärjestelmämmekin perustuu sopimukseen: käytämme latinalaista kirjaimistoa ja arabialaisia numeroita. Monet sopimukset koskevat kirjaimia ja numeroita samoin kuin erilaisia apumerkkejä, esimerkiksi pisteitä ja pilkkuja. (Kieli ja sen kieliopit 2002: 191.)

Kussakin kieliyhteisössä sovitaan kirjoitetussa kielessä käytettävistä merkeistä, sillä yhteiset merkintätavat ovat tekstin oikean tulkinnan kannalta tärkeitä. Kirjoitusjärjestelmää koskevat sopimukset on perinteisesti kirjattu normatiivisen kieliopin yhteyteen, vaikka ne eivät varsinaisesti kuulu kielioppiin. (Kieli ja sen kieliopit 2002: 191.)

Normatiivisen kielenohjailun kohteita ovat kirjoitettu yleiskieli ja erikoisalojen kielenkäyttö. On otettava huomioon se, että on olemassa erilaisia kielimuotoja, joita käytetään eri yhteyksissä ja joilla toteutetaan erilaisia ilmaisutarpeita. Tekstin funktio vaikuttaa tekstin kielelliseen olemukseen. Tekstilajien viestinnälliset tarkoituksperät ovat erilaisia. Esimerkiksi kaunokirjallisuudella on muitakin tehtäviä kuin tiedon välittäminen, joten se sallii suuren variaation eikä sitä voi tarkastella kielenhuollon näkökulmasta. (Kieli ja sen kieliopit 2002: 194.)

Internet-keskustelu, erityisesti IRC-kieli ja muu reaaliaikainen keskustelu, on usein vapaamuotoista ja sen funktio on jokapäiväinen jutustelu. IRC-keskustelut ovat usein käytännössä vain hyvin pienen joukon luettavissa, vaikka kanavalle saisikin liittyä kuka tahansa. Keskustelijat tuntevat toisensa yleensä melko hyvin tai ovat jopa tutustuneet muualla kuin IRC:ssä, mutta käyttävät IRC:iä jokapäiväiseen kommunikoimiseen. Tällainen kirjoittaminen on hyvin kaukana asiatekstistä, jota varten kielenhuollon normit on luotu. Keskeistä on, että IRC-kieltä ei saisi verrata kielenhuollon alaisiin teksteihin, vaan sitä tulisi tutkia omana kielimuotonaan.

3.3 Välimerkkien käyttö

Toisin kuin puhujan, kirjoittajan on pakko jaksottaa tekstinsä virkkeiksi. Oikeinkirjoitusjärjestelmämme vaatii sitä. (Ikola 1976: 240.) Virkejako kuuluu länsimaisten kielten yhteispiirteisiin ja se on kotiutunut suomeen samalla, kun kieltämme on alettu kirjoittaa. Se on eräänlainen kielellinen laina. (Ikola-Palomäki-Koitto 1989.) Edes perustavanlaatuiset oikeinkirjoitussäännöt, jollaisena useimmat virkejakoja pitänevät, eivät siis ole itsestäänselvyksiä, vaan ne on sovittu. Säännöt voisivat olla toisenlaisetkin.

Esimerkiksi eri kielten toisistaan poikkeavista normistoista voidaan ottaa suomen ja englannin pilkkusäännöt. Suomen kielen pilkutus on kieliopillista, kun taas englannin kielen pilkutus on semanttista. Englannissa yksi pilkun tehtävistä on osoittaa lyhyttä taukoa tai hengenvetoa (Lasch 2002: 55).

Ihmisten tietoisesti tai huomaamattaan luomille säännöille on yhteistä se, että ne parhaimmillaan helpottavat jokapäiväistä elämää, luovat turvallisuutta ja auttavat jäsentämään maailman kaotettisuutta. Liian tiukat säännöt sen sijaan ahdistavat ja kahlitsevat ja ohjaavat hahmottamaan maailmaa kapeasta näkökulmasta. (Leino 2002: 159.) IRC-kieli on rentoa ja arkista keskustelua, vaikka se tapahtuukin normaalista arkipuheesta poiketen kirjoituksen välityksellä. Siinä ei ole välttämätöntä eikä tarkoituksenmukaista noudattaa kirjakielen sääntöjä orjallisesti. Tärkeämpää on saada oma sanoma perille, ja usein tavoitteena on myös nopeus.

Välimerkit erottavat tekstistä kokonaisuuksia, jaksottavat asioita ja auttavat lukijaa ymmärtämään, mitä kirjoittaja on halunnut ilmaista (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 74.) Välimerkeillä on tärkeä tehtävä myös IRC-kielessä, koska tietenkin myös siinä on tarpeen jaksottaa tekstiä ja saada lukija ymmärtämään, mitä kirjoittaja tarkoittaa. Tarkka pilkkusääntöjen tai muiden oikeinkirjoitusnormien noudattaminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä, sillä onnistuneeseen kommunikointiin riittää myös suurpiirteisempi välimerkkien käyttö.

4. YLEISIÄ HUOMIOITA AINEISTOSTA

Aineistoni kirjoittajista ei ole saatavilla mitään henkilötietoja. Arvelen, että irkkaamista pidetään usein enemmän nuorten kuin vanhojen ja enemmän poikien kuin tyttöjen harastuksena. Aineistoni perusteella vaikuttaa, että monet kirjoittajat todella ovat nuoria, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että puheenaiheina ovat usein koulu ja opettajat. Toisaalta joistakin keskusteluista voi päätellä, että kirjoittajalla on puoliso, lapsia tai työpaikka. Nämä puheenaiheet eivät tietenkään sulje pois mahdollisuutta, että kirjoittajat silti olisivat teini-ikäisiä, mutta todennäköisempää on, että joukossa on myös aikuisia.

Keskustelut liikkuvat hyvin arkisissa asioissa. Puheenaiheina ovat muun muassa koulu, työt, ystävät, vanhemmat, sisarukset ja erilaiset arkipäivän tapahtumat ja komellukset. Aineistossani ei ole syvällistä tai vakavaa keskustelua, mutta se ei tarkoita, ettei IRCissä käytäisi myös sellaisia keskusteluja. IRCQuotes-sivusto on luonteeltaan sellainen, että sinne lähetetään vain lyhyehköjä ja hauskoja keskustelukatkelmia. Kukaan ei tietenkään lähetä sinne vakavia keskusteluja, koska ne eivät vastaa sivuston ideaa eikä kukaan muutenkaan varmasti haluaisi vakavampia ja siten luultavasti myös yksityisluontoisia keskustelujaan julkisiksi tai tutkimuksen kohteiksi. Vaikka siis olisin kerännyt aineistoni toisella tavalla, esimerkiksi pyytämällä eri irkkaajilta heidän logejaan (logit = omalle tietokoneelle tallennettuja IRC-keskusteluja), se tuskin sisältäisi muita kuin melko keveitä keskusteluja. Tiedän kuitenkin muun muassa oman IRCin käyttöni pohjalta, että IRCin välityksellä kyllä puhutaan hyvinkin vakavista asioista, mutta tällaiset keskustelut käydään yleensä yksityisviesteillä. Aineistossani on myös yksityisviesteillä käytyjä keskusteluja, mutta nämä eivät ymmärrettävästi käsittele mitään arkaluontoisia aiheita.

Arkielämään liittyvien puheenaiheiden ohella aineistosta nousee esiin seksiaiheiden ja kiroilun suuri määrä. Kerrotut vitsit liittyvät usein seksiin. Kiroilu on IRCissä tavallista eikä se pistä erityisesti silmään, koska se näyttää kuuluvan lähes kaikkien keskustelijoiden tyyliin. Kirjoittajan ei tarvitse olla erityisen hermostunut tai vihainen käyttäkkeen kiro sanoja eikä niiden käyttöön näytetä kiinnostavan suurta huomiota. Ne sulautuvat muun tekstin joukkoon.

Aineistoni keskustelujen todellista pituutta on mahdoton arvioida, koska IRCQuotesiin lähetetään katkelmia eikä kokonaisia keskusteluja. Oikeastaan IRCissä on yleensä

säkin melko mahdotonta arvioida, missä yksi keskustelu päättyy ja toinen alkaa. Keskustelu voi polveilla aiheesta toiseen ilman selviä rajoja vaikka koko päivän. Osa keskustelijoista voi poistua ja palata myöhemmin takaisin, ja uusia keskustelijoita voi liittyä välillä mukaan. Monilla on myös tapana lukea logeista keskustelut siltä ajalta, kun he itse olivat poissa IRCistä, ja mahdollisesti myös kommentoida niitä.

Yksi puheenvuoro on IRCissä yleensä melko lyhyt. Keskusteluissa esiintyy paljon lyhyitä reaktioita, toteamuksia ja kommentteja. IRC-keskusteluissa ilmaisu näyttää olevan värikästä, mutta tiivistä. Pidemmät selostukset ja kertomukset erottuvat heti aineistosta, koska lyhyitä puheenvuoroja on paljon.

Aineistoni keskusteluissa käytetään runsaasti välimerkkejä ja melko vähän isoja kirjaimia. Joidenkin käsitysten vastaisesti IRC-keskustelut eivät ole erityisen sekavan näköisiä eikä kaikkia välimerkkejä jätetä pois tai vaihtoehtoisesti laiteta huutomerkkejä joka paikkaan. Lainausmerkkejä on paljon, koska keskustelut sisältävät ehkä yllättävänkin paljon suoraa esitystä. Sen suurta määrää selittänee osittain se, että aineistossa on paljon keskustelukatkelmia, joissa yksi kirjoittaja selostaa jotain hänelle sattunutta tapahtumaa. Näihin liittyy usein sekä kirjoittajan että muiden ihmisten sanomia asioita, jotka näyttäisi olevan tapana sijoittaa lainausmerkkeihin, vaikka lainaukset tuskin yleensä ovat täysin suoria.

Aineistoni kieli ei morfologialtaan ja syntaksiltaan näyttäisi paljonkaan poikkeavan huolitellusta yleiskielestä. Joitakin puhekielisyyspiirteitä, esimerkiksi toistoa, kyllä löytyy. Puhekielisyyspiirteiden tutkiminen aineistostani ei välttämättä olisi kovinkaan hedelmällistä, koska IRC-kieli noudattelee näiltä osin hyvin pitkälle yleiskieltä.

Valitsin varsinaisen analyysini kohteeksi välimerkit ja niiden käytön, koska aineistosta pistää silmään runsas ja monipuolinen välimerkkien käyttö. On melko helppo havaita, että välimerkkejä käytetään hyväksi sekä perinteisillä kirjakielen sääntöjen mukaisilla että uusilla innovatiivisemmilla tavoilla. Välimerkit ovat kiinnostavia myös siksi, että aiempaa tutkimusta välimerkkien käytöstä tällaisessa kontekstissa ei juuri ole. Tämä on tietenkin ymmärrettävää, koska vasta nyt on olemassa konteksti, jossa on tapana kirjoittaa rennosti. Aiemmin kirjoitettu kieli on ollut lähinnä enemmän tai vähemmän asiatekstejä ja vain pieni vähemmistö on harrastanut Internet-keskusteluja.

5. VÄLIMERKIT IRC-KIELESSÄ

5.1 Virkkeen päättymisen merkitseminen

5.1.1 Piste

Piste on tavallisin virkkeen loppuvälimerkki, ja vain erityisistä syistä virkkeen lopussa käytetään muuta välimerkkiä kuin pistettä (Leino 2002: 160). Piste päättää toteamuksen sisältävän virkkeen (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 75). Voidaan olettaa, että lähes kaikki suomenkieliseen IRC-keskusteluun osallistuvat kirjoittajat ovat käyneet vähintään suomalaisen peruskoulun, joten ei ole yllätyksellistä, että myös IRC-kielessä piste on melko yleinen loppuvälimerkki ja sitä käytetään kielenhuollon normien mukaan virkkeen päättämiseen.

Esimerkki 16

<@Birdie> mullapas on elämä.

Esimerkki 17

<koilukki> Mun prosun lämmöt on 38,38 c mittauspiste kainalo.

Kolmen pisteen käyttö osoittaa, että ajatus tai esitys katkeaa kesken (Itkonen 2007: 16). IRC-kielessä kolme pistettä ei välttämättä tarkoita, että asia jäisi jotenkin kesken. Se näyttäisi monessa tapauksessa olevan vain kirjoittajan tapa. Kuitenkin myös kirjakielen normien mukaista käyttöä esiintyy. Esimerkin 18 kolme pistettä antavat ymmärtää, että tarina jatkuu ja olennainen osa on vielä kertomatta, kun taas esimerkissä 19 pisteillä ei näytä olevan kesken jäämisen merkitystä.

Esimerkki 18

<LIFEGUARD> Iskä meni ekana siihen kassalle ja tilas kahvin...
<LIFEGUARD> Sit iskän kaveri meni kassalle ja heitti ihan pakkana ja kuuluvalla äänellä: "Pieni kahvi ilman viineriä, ja jos ei oo viineriä niin sitten ilman korvapuustia."

Esimerkki 19

<@vainaja> ei vittu
<@vainaja> menin pelkät shortsit jalassa ostaa kaljaa tost lähikaupasta ja siel oli sit semmone brunette myyjänä... anto mulle puhelinnumeron ja pyys soittaa illasta...
< paksot> :D
< paksot> ei vittu mikä jätkä
<@vainaja> :PPPPP
< paksot> magnifito vainaja

IRC-kielen erikoisuutena on kolmen pisteen rinnalla kahden pisteen käyttö, joka ei kuulu kirjakieleen. Se saattaa joissakin tapauksissa tietenkin olla pelkkä lipsahdus, mutta hyvin usein sitä esiintyy säännönmukaisesti saman kirjoittajan tekstissä. Kahden pisteen käyttö ei aiheuta sekaannuksia, koska sillä ei ole omaa merkitystä kirjakielessä. Se myös eroaa selvästi vain yhden pisteen käytöstä. Kahden pisteen käyttö rinnastuu selvästi kolmen pisteen käyttöön: näillä kahdella ei ole merkityseroa IRC-kielessä. Esimerkissä 20 kahta pistettä käytetään kuten kolmea pistettä kirjakielessä, kun taas esimerkissä 21 näkyy IRC-kielessä yleinen tapa käyttää kahta/kolmea pistettä ilman erityistä merkitystä.

Esimerkki 20

(@Alarch) "Tässä ovesa on.. Teippiä!"

Esimerkki 21

<baroni> hehe.. eilen oli hyvä.. akka otti vaatteet pois ja meni peiton alle.. säädin jotain siin puhelimen kaa.. sit lähin menee siit.. se huutaa et mihin vittuu mä lähen. "Pitää käydä tsekkaa kommentit galleriasta" .. vähän se kilahti

Aineistossa esiintyy myös sellaista loppupisteiden käyttöä, joka vaikuttaa täysin sattumanvaraiselta. Seuraavissa esimerkeissä on kummassakin yhdeksän pisteen käyttöä, mikä tuskin on laskettu ja harkittu määrää. Pisteiden ylipäänsä suuri määrä lie-nee kuitenkin harkittu, koska se luo vaikutelman pitkästä tauosta, jota puheessa vastaisi pitkä hiljaisuus.

Esimerkki 22

<e-pi> no hitto, en mä vaan saanu dildoo.....ai mut joo eihä se toimi sähköl...

Esimerkki 23

<fayling> <http://ircquotes.net/?108000> Must jotenki epäilyttävästi tuntuu et toi ope ois ollu mun faija :S Se opettaa amikses ja istuin vieres ku se vastas tollee puhelimeen... Taidan itse lopettaa tuolla tavalla puhelimeen vastaamisen, kun se kerran ihme kierron jälkeen quotseihin päätyy.....

Seuraavassa esimerkissä taas pisteitä on vaihteleva määrä, joten kirjoittaja ei varmaan-kaan ole kovin tarkka niiden määrästä, vaan pääasia on se, että niitä on enemmän kuin yksi, jolloin syntyy riittävä ero tavalliseen yhden pisteen käyttöön. Tällainen välimerk-kien käyttö on esimerkki IRC-kielen huolettomuudesta. Kielenkäytön ei tarvitse olla loppuun asti harkittua eikä kaikilla ratkaisuilla aina yritetä viestiä mitään erityistä, vaan kielelliset valinnat on tehty nopeasti ja ajattelematta tai jopa tiedostamatta valintaa kun- nolla.

Esimerkki 24

<anttivaan> vätystä hirmuisesti ja pitäis jotain kemian töitä värkätä.... paha yhdistelmä.. no onneks tää on viimeinen kurssi kemiaa koskaan....

Kolmea/kahta pistettä esiintyy puheenvuoron alussa, jolloin kirjoittaja haluaa il- meisesti ilmaista hiljaisuutta. Seuraavissa esimerkeissä toinen kirjoittaja ei heti ymmär- rä, mikä ensimmäisen kirjoittajan kertomuksessa on kiinnostavaa.

Esimerkki 25

<wysiwyg> Wtf, pöydällä on kaks kahvikuppia täynnä kylmää kahvia O_o
<tation> ...niin?
<wysiwyg> Niin, en edes juo kahvia ja siivosin eilen.
<wysiwyg> Eikä kukaan muu oo käyny täällä kahteen viikkoon.

Esimerkki 26

< Jametsi> Hahhah, siskon poikaystävä katto canalilta äsken blade2:n. Nyt se nukahti.
< Jametsi> Sisko lähti hakemaan porukoita pikkujouluista ja sen poikaystävä nukahti
< Jametsi> Nyt se blade loppui ja alkoi tulemaan pornoa
< Jametsi> :DD
< Presenter> ..and?
< Jametsi> ja kohta nää tulee kotiin
< Jametsi> Joten näyttää siltä että siskon poikaystävä istuu olkkarissa katsomassa pornoa

Esimerkissä 27 yhdistetään kaksi puheenvuoroa kolmen/kahden pisteen avulla, jolloin niiden kuuluminen samaan kertomukseen korostuu. Kiinnostavaa on, että tällainen välimerkkien käyttö on oikeastaan melko tarpeetonta, sillä ilman erityisiä merkkejäkin kaikki olisivat luultavasti ymmärtäneet yhteyden. IRC-kielessä ei siis aina käytetä välimerkkejä minimivaatimusten mukaan, kuten voisi ajatella, vaan tarpeettomia merkkejä voidaan jättää pois tai merkkejä voidaan käyttää varmuuden tai tavan vuoksi. Tässä esimerkissä kirjoittaja käyttää pisteillä yhdistämistä vain kerran, kenties tehokeinona, vaikka hänellä on useita puheenvuoroja. Esimerkistä 28 taas näkee, miten tarinoiden kertomiseen usein muutenkin kuuluu kolmen/kahden pisteen käyttöä ilman erityistä kesken jäämisen merkitystä.

Esimerkki 27

<HateBreed> huh helvetti
<HateBreed> olipas kivuliasta
<HateBreed> laittelin chilipaprikaa ruokaan ja käsittelin sitä ilman hanskoja, noh kun tuo ei ole tulisimmasta päästä niin en jaksanut käsiä pestä saippualla vaan pelkällä vedellä ja sen jälkeen menin kuselle ...

<HateBreed> .. ai saatana että kirveli jälkeenpäin
<HateBreed> oli tulta munissa kyllä
<HateBreed> en suosittelen kokeilemaan, ellei ole taipumusta masokismiin
<Viocress> Toi on niin perusta :D
<Viocress> Että käsittelee ensin chiliä ja sit menee kuselle
<HateBreed> hitto, polte alkaa taas, vaikka äsken yritin huuhdella enimmäkseen pois
<HateBreed> aaargh
<HateBreed> balls on fire

Esimerkki 28

<@vainaja> menin pelkät shortsit jalassa ostaa kaljaa tosta lähikaupasta ja siel oli sit
semmone brunette myyjänä... anto mulle puhelinnumeron ja pyys soittaa illasta...

Pelkkien pisteiden käyttö ilmaisee sanattomuutta, jota voidaan käyttää ilmaise-
maan, että toisen sanoma asia oli erityisen järkyttävä tai typerä. IRC-kielessä pisteet (ja
muutkin välimerkit) ovat osittain irtautuneet kirjoitusta jaksottavan välimerkin tehtäväs-
tä ja saaneet myös semanttista merkitystä.

Esimerkki 29

<Laini> Oon nyt avannu tän läppäriin... Mis tääl on ne megahertsit? Pistän tohon toiseen
lisää.
<errori> ...

Aineistossani on yksittäinen esimerkki siitä, että pistettä käytetään täysin eri taval-
la kuin kirjakielessä. Esimerkissä 30 piste erottaa puhuttelun muusta tekstistä, mutta täs-
sä voidaan jättää auki se mahdollisuus, että piste onkin lipsahdus ja tilalle on pitänyt
laittaa esimerkiksi kaksoispiste. Tämä on todennäköistä siksikin, että piste ja kaksois-
piste ovat samassa näppäimessä.

Esimerkki 30

< amazon> en tajuu miten onnistuin
<@CT79> amazon. lol!!

5.1.2 Kysymysmerkki ja huutomerkki

Kysymysmerkkiä käytetään kysymysvirkkeen lopussa ja joskus epävarmuutta osoittamassa (Itkonen 2007: 16).

Huutomerkkiä käytetään huudahduksen sekä sellaisten lyhyiden virkkeiden lopussa, jotka ovat käskyjä tai kieltoja tai sävyiltään jyrkkiä. Huutomerkin tehtävä on painottaa tai korostaa. (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 77-78.)

Sekä kysymys- että huutomerkkiä käytetään IRC-kielessä melko paljon. Kysymysmerkin käyttö auttaa muita keskustelijoita huomaamaan kysymyksen kaiken muun keskustelun keskeltä. Seuraavassa esimerkissä kaksi kirjoittajaa käyttää kysymysmerkkiä, kun taas kolmas jättää sen pois. Syynä saattaa olla se, että kolmas kirjoittaja vain raportoi muualla esitetyn kysymyksen eikä siis odota vastausta.

Esimerkki 31

```
<Markzi> haluatko miljonääriksi  
<Markzi> repesin toho kysymyksee =DD  
<DR_Frozen> mikä kyssä?  
<pingviini-> mikä kysymys oli?  
<Markzi> "Mikä seuraavista EI ole tuttu tanssin hakumuoto ravintoloissa ja  
tanssilavoilla"  
<Markzi> vastausvaihtoehdot: naisten haku, miesten haku, sekahaku ja google
```

Kysymysmerkkiä ei kuitenkaan välttämättä käytetä, vaikka kyseessä olisi todellinen kysymys, johon odotetaan vastausta. Yleensä kysymyksen kyllä tunnistaa muodosta, vaikka kysymysmerkki puuttuisikin.

Esimerkki 32

```
(terhi^^) hei miten saa pastettua ii2 kuvan tähän :D  
(terhi^^) oon monasti koittanu muttei se ikinmä onnistu  
(Marsu^) maalaat sen, ctrl + c ja sit tähä ctrl + v  
(terhi^^) ei mun tartte noin mopnimutkasesti, mul on nnsript
```

Tottunut IRC-keskustelija luultavasti huomaa kysymykset tekstin joukosta riippumatta siitä, onko ne merkitty kysymysmerkillä vai ei, koska hän on tottunut siihen, että kysymysmerkkiä joskus käytetään ja joskus ei. Ymmärtämisen kannalta kysymyksen merkitseminen erityisellä välimerkillä ei ole pakollista. Kirjakielissä hyvinkin oleellisen tuntuinen välimerkki on siis IRC-kontekstissa oikeastaan tarpeeton tai ainakin ei-pakollinen, koska voidaan olettaa, että enemmistö keskustelijoista on tottunut siihen, ettei sitä aina käytetä. Kysymysmerkin toinen kirjakielinen käyttötapa, epävarmuuden ilmaiseminen, ei ole IRC-kielessä erityisen suosittu. Sitäkin kuitenkin esiintyy, kuten esimerkki 33 osoittaa.

Esimerkki 33

```
<@pac> ilkkak: no ei kai siinä mitään, perustetaan kanava :P  
<@ilkkak> mikäs se oli  
<@ilkkak> s  
<@pac> #persaukiset?
```

Esimerkissä 34 kirjoittajan tapana näyttää olevan käyttää yhden kysymysmerkin sijasta kahta ilman, että sillä olisi erityistä merkitystä. Toisaalta hän saattaa myös painottaa kysymystensä tärkeyttä useammalla kysymysmerkillä.

Esimerkki 34

```
<GottaG-> ootteko pojat koskaan huomannu että homopornosta kiihottuu tavallaan  
enemmän ku muusta?? ja että se aiheuttaa riippuvuutta??  
<Mixu^> ei  
<crx-> ei  
<GottaG-> hmm..  
<GottaG-> mut ootteko ihan varmoja??
```

Aineistossani on sellaisia kysymysmerkkejä, joilla ei ilmaistaakaan kysymistä eikä epävarmuutta, vaan jonkinlaista ivaa tai pilkkaamista. Tällaista käyttötapaa voidaan kutsua vaikkapa "pilkalliseksi kysymysmerkiksi". Seuraavassa esimerkissä pilkka näyttää olevan leikkimielistä. Tuttujen keskustelijoiden kesken esiintyy paljon keskinäistä pilkantekoa, jota ei ole tarkoitus ottaa vakavasti.

Esimerkki 35

<@Sakari> saiskos susikasista poistettua ie:n kuvakkeen työpöydältä?
<@teemuri> saa?
<@Sakari> teemuri: tjuu varmasti saakin :p
<@teemuri> keinoako etsit? ;)
<@teemuri> delete napilla? ;D
<@Sakari> oho
<@Sakari> kas uittua
<@Sakari> *köhöm*
* Sakari menee nurkkaan häpeämään
<@Loke> muahaha
<@teemuri> silläkö se lähti ;D
<@Sakari> tjuuh

Pelkkää kysymysmerkkiä käytetään ilmaisemaan, että kirjoittaja ei täysin ymmärtänyt toista tai haluaa lisätietoja. Tällainen käytötapa on nopea ja helppo, ja muut keskustelijat yleensä ymmärtävät antaa lisäselvitystä. Esimerkissä 36 toinen kirjoittaja käyttää pelkkää kysymysmerkkiä kehotuksena kertoa puheena oleva juttu, minkä jälkeen ensimmäinen kirjoittaja alkaakin selostaa tarinaa. Kysymysmerkki on siis saanut omaa semanttista merkitystä, kuten kolmen pistettäkin.

Esimerkki 36

(@eX3) sinkkari kerto muute hyvän jutun eile :D
@stokke-)?:p
(@eX3) niitte joku luokkalainen ei ollu koulus eile

Huutomerkillä ilmaistaan IRC-kielessä huutamista tai sillä korostetaan jotakin asiaa. Joskus huutomerkkiin yhdistyy kirjoittaminen pelkillä isoilla kirjaimilla, mikä tehostaa huutamisen vaikutelmaa. Sama tehostava vaikutus on useamman peräkkäisen huutomerkkin käytöllä. Aineistossani ei käytetä huutomerkkiä tarpeettoman paljon eikä ilman näkyvää syytä, vaan sitä käytetään ilmauksissa, jotka todella muistuttavat kasvokkaiskeskustelun huutamista tai jotka muusta syystä tarvitsevat erityistä korostamista.

Esimerkki 37

(johnnyRotten) KAIKKI MEILLE TÄNÄÄ!!! ILMAST VIINAA JA NAISII VITUSTI!!!

(johnnyRotten) herttoniemi, helsinki

(@Anastazia) Aina jos teini tarjoaa ILMASTA VIINAA JA NAISII VITUSTI!!! on paikalla 20 kiimaista teinipoikaa ja siksteri olutta:)

Esimerkki 38

<street> Jos irc voisi olla olemassa äärettömän ajan, ja siihen olisi osallistumassa miljoona irkkajaa, jossain vaiheessa aikajanaa syntyisi kanava, jossa keskustelu käytäisiin shakespearean tuotannon mukaan. Wait, dejavu!

Esimerkki 39

<tawnia-> Älkää koskaan syökö jauhelihapizzaa!

Aineistossa esiintyy myös huuto- ja kysymysmerkin käyttöä yhdessä sekä ykkösten (1) ja plusmerkkien (+) käyttöä huuto- tai kysymysmerkin kanssa. Tällaisella käytöllä halutaan erityisesti korostaa huutamista tai hämmästyä. Ykkösten ja plusmerkkien käyttö on saanut alkunsa siitä, että tietokoneen näppäimistössä huutomerkki ja ykkönen sekä kysymysmerkki ja plusmerkki ovat samoissa näppäimissä. Joskus ykkösiä ja plussia tulee tekstiin vahingossa, mutta niitä on lipsahdusten myötä alettu käyttää myös tarkoituksellisena tehokeinona.

Esimerkki 40

<Yenri`> nyt pitäisi nousta kalliolle ja huutaa salamoita kohti: "WHY ?!?!1+"

Esimerkki 41

<Yenri`> "NOOOOOOooo...!!!!1"

Esimerkissä 42 kirjoittaja vitsailee laittamalla huutomerkkien joukkoon kakkosen (2), mitä ei vahingossa voi tapahtua. IRCissä esiintyy paljon vitsejä, joiden ymmärtäminen vaatii hieman Internet-keskustelujen tuntemusta. Tällaiset vitsit näyttävät ulottuvan väli-merkkeihin.

Esimerkki 42

<Gladius> broidi poltti molemmat kädet kännissä muutama vuosi sitten, tuli himaan
aamulla kädet paketissa. ei oikein tykänny kun me toisen broidin kaa revettiin täysii heti
kun nähtiin se."Miten sä pyyhit persees noilla? AAHAHAHA!2!!"

5.1.3 Hymiö loppuvälimerkinä

Hymiöitä käytetään IRC-kielessä (ja ylipäänsä Internetissä tapahtuvassa keskustelussa) kuvaamaan ilmeitä ja tunnetiloja. Ne näyttävät usein pieniltä naamoilta, jos niitä katsoo kallistaen päätään vasemmalle (tai joskus, harvemmin, oikealle). Muunkinlaisia hymiöitä kuitenkin on: ne korvaavat sellaista viestintää, joka kasvokkai keskustelussa tapahtuu kasvojen ilmeiden ja käsien ja vartalon liikkeiden välityksellä. Seuraavat hymiöt ja merkitykset ovat tavallisia IRC-keskusteluissa:

:) ilmaisee iloa tai ystävällisyyttä tai pehmentää sanottua asiaa

:D ilmaisee nauramista

:(ilmaisee surua, tyytymättömyyttä

;) ilmaisee flirttiä, vitsiä, huvittuneisuutta

Hymiöitä voidaan luoda tarpeen mukaan uusia eikä kaikkien merkitys ole kovin vakiintunut. Hymiöiden ei aina tarvitse ilmaista ilmeitä tai tunnetiloja, vaan ne voivat ilmaista myös käsien tai vartalon liikkeitä tai olla tekstiä elävöittäviä ja havainnollistavia "kuvia" tai pelkästään tavalla tai toisella hauskoja. Esimerkissä 43 on hymiö, joka esittää kädet ylhäällä olevaa henkilöä, mikä kuvaa riemua. Esimerkissä 44 taas on hymiö, joka kuvaa kädellä tehtävää pirunsarvimerkkiä, jossa etusormi ja pikkusormi ovat ylhäällä ja muut sormet käännettynä kämmentä vasten.

Esimerkki 43

<@Singular> \o/ Ai saatana, vappu roks

Esimerkki 44

<@Eien> sit sanoin niil et "\,/ örö"

Hymiö voi joskus toimia muiden tehtäviensä ohella välimerkinä tai oikeammin korvata välimerkin. Välimerkinä näyttävät toimivan yleiset perushymiöt, mutta tämä saattaa johtua vain siitä, ettei aineestooni ole osunut harvinaisempia hymiöitä tällaisessa käytössä. Seuraavassa esimerkissä kirjoittaja käyttää ensin pistettä, mutta myöhemmin jättää pisteen pois, koska naurua ilmaiseva hymiö riittää jaksottamaan tekstiä siten, että lukija ymmärtää virkkeen päättyvän.

Esimerkki 45

(+piknu) eilen se oli maailman söpöin kun se oli tehny olkkarin lattialle jostain kumman syystä kaks papanaa ni sit määh puhuin sille et ei noin saa tehdä et toi on aika tyhmää ja se nöyränä kuunteli. sit se meni niiden kakkojen luo ja söi ne ja tuli takasin ilosena mun luo :D ihan kun se ois tajunnu mitä määh puhuin sille :D

Seuraavan esimerkin kirjoittaja käyttää yleensä loppuvälimerkkejä, mutta korvaa ne kahdesti hymiöllä. Quotessa on useampia tämän kirjoittajan puheenvuoroja, joissa kaikissa käytetään säännöllisesti loppuvälimerkkejä, joten hymiöiden voi todella katsoa korvaavan niitä. Ensimmäistä hymiötä seuraava iso alkukirjain vahvistaa käsitystä hymiön lisätehtävästä loppuvälimerkinä.

Esimerkki 46

<Xm4s4k3> hööhöhöööö asun tällaisessa pienkerrostalossa. Kävin äsken ulkona ja kellään muulla ei oo valoa ikkunas ku mulla, eli oon yksin täällä :) Äsken kävin vain kalsarit jalassa juoksemassa käytävällä ja oon pyrittäny pesutupaa yksin kokopäivän :DDD en tietenkään oo merkannu siihen kalenteriin, ku se maksaa 1e/krt, oon pessu

kaikki tekstiilit pyyhkeistä verhoihin. BUAHHHAHAHA!

Joissakin tapauksissa on epäselvää, onko hymiöllä myös välimerkin tehtävä vai onko se ainoastaan sijoitettu keskelle virkettä. Seuraavan esimerkin kirjoittaja on saattanut tarkoittaa hymiöt nauramisen kuvaamisen lisäksi myös välimerkeiksi, mutta välttämättä asia ei ole näin. Jos saatavilla ei ole näyttöä siitä, miten kirjoittaja yleensä käyttää tai on käyttämättä loppuvälimerkkejä, asiaa on mahdoton ratkaista.

Esimerkki 47

<HyDe-> haha :D setä kerto hyvän jutun :D

Esimerkissä 48 taas hymiö saattaa olla myös loppuvälimerkin tehtävässä, mutta yhtä hyvin kyseessä saattaa olla kirjoittajan tapa jättää loppuvälimerkki puheenvuoron viimeisestä virkkeestä pois. Tästä tavasta kerron seuraavassa luvussa. Samoin kuin edellisessä esimerkissä tässäkin tapauksessa on mahdotonta sanoa, kummasta on kyse, jos saatavilla ei ole enempää tietoa kirjoittajan tavasta käyttää välimerkkejä.

Esimerkki 48

<sku_> kuuntelin äske sattumalt kansanradioo. Sinne soitteli kaikki sellaset vanhukset, ja toivottelivat hyviä äitienpäiviä yms. lauloivat lauluja. Sit soittaa joku keski-ikäne vähä humalassa oleva naine ja rupee selittämään että on huolissaan suomalaisista miehistä ku niillä ei seiso :D

5.1.4 Muut tavat osoittaa virkkeen päätyminen

Koska keskustelu IRCissä jakautuu puheenvuoroihin, pelkästään tätä jakoa voi käyttää virkkeiden rajojen osoittamiseen. Jokaisen virkkeen voi siis lähettää omana viestinään. Tällainen tapa sopii nopeuden vaatimukseen: ainakin osan asiastaan ehtii saada näkyville, ennen kuin esimerkiksi puheenaihe vaihtuu. Kasvokkaiseskustelua muistuttavaan jutusteluun myös sopii paremmin se, että tekstiä tulee vähän kerrallaan näkyviin kuin se, että pitkän hiljaisuuden jälkeen lähetettäisiin kokonainen tarina kerralla.

Kun jokainen virke on omassa puheenvuorossaan, loppuvälimerkkiä ei enää välttämättä tarvita selventämään, sillä lukija olettaa virkkeen loppuvan samalla, kun puheenvuorokin loppuu. Tämä on IRC-kielessä yleisin tapa päättää virke, mikä vahvistaa käsitystä siitä, että IRCissä välimerkkejä käytetään konkreettisiin tarpeisiin, ei niinkään kirjakielen sääntöjen mukaan. Pisteestä lisäksi myös ison alkukirjaimen käyttö on melko harvinaista. Aineistossa on joitakin kirjoittajia, jotka käyttävät isoa alkukirjainta säännöllisesti, mutta suurin osa ei käytä sitä tai käyttää sitä vain satunnaisesti.

Esimerkki 49

<Anzuhan> tuli taas kiva muisto ala-asteelta mielee
<Anzuhan> olin jotain 3.luokan ala-asteella ja siellä oli yksi jamppa säätelössä ja auttelemassa
<Anzuhan> se äijä oli suhteellisen lyhyt, ei ees ~170 cm pitkä

Toisinaan kirjoittaja jättää kyllä normaalisti pisteen pois puheenvuoron lopusta, mutta käyttää lyhenteen perässä pistettä. Seuraavasta esimerkistä käy ilmi, ettei kirjoittaja yleensä pidä pistettä tarpeellisena.

Esimerkki 50

<Gooni> oli aika outoa, kun uimahallilla oli jotain vesijumppaa
<Gooni> yleensä ne kuuntelee jotain iskelmää tms.
<Gooni> nyt soi lordi hard rock hallelujah

Vastaavasti osa kirjoittajista käyttää pistettä ainoastaan silloin, kun sitä on oikeastaan pakko käyttää. Tarve pisteen käytölle syntyy, kun yhdessä puheenvuorossa on useampia virkeitä, jolloin kaikki muut paitsi viimeinen virke tarvitsevat jonkinlaisen loppuvälimerkin. Aineistossa on paljon kirjoittajia, jotka käyttävät pisteitä keskellä puheenvuoroa, mutta puheenvuoron lopussa jättävät sen pois.

Esimerkki 51

<xxx> heräsin sieltä sitte joskus aamuseittemältä, mutta ei sieltä niin vaan lähetty pois.
olivat iskeneet baarin oven takalukkoon

IRC-kielen huolettomuutta kuvaa hyvin seuraava esimerkki, jossa kirjoittaja välillä käyttää pistettä ja välillä taas ei (toisessa ja viimeisessä puheenvuorossa on piste lopussa). Tällainen vaihtelu ei muuta sanotun asian merkitystä eikä vaikeuta ymmärtämistä, vaikka se saattaakin pistää niiden silmään, jotka käyttävät välimerkkejä huolellisesti ja kirjakielen sääntöjen mukaan myös vapaamuotoisessa kirjoittelussa.

Esimerkki 52

<kikson> no oliko toinen päivä ku oltiin altaalla ottamassa aurinkoa
<kikson> ja sitten janna pyysi mua rasvaan sen jalat sen jollain 35 spf-rasval.
<kikson> no, pursottelin siitä sen jaloille sitä (semmonen dödö-spreijuttu)
<kikson> ja sitten se lipsahti ku oli rasvaset sormet ja se pää pyörähti siitä, ja suoraan janna vieressä olevan muijan _paljaille_ rinnoille :D
<kikson> ei voinu oikeesti vähempää hävettää taas.

Joskus sellainen jakso, joka yleensä mielletään yhdeksi virkkeeksi, on jaettu osiin. Kirjoittajalla on tähän luultavasti jokin erityinen syy. Jaolla on jokin funktio. Kirjoittaja saattaa haluta korostaa molempia osia erikseen tai sitten syynä on IRC-keskustelun ajoittainen nopeus. Kirjoittaja on ehkä lähettänyt ensimmäisen viestin ja alkanut vasta sen jälkeen miettiä, miten jatkaa keskustelua.

Esimerkki 53

<Santzes> ai saakeli sentään
<Santzes> että väsyttää

Esimerkki 54

<@Jonezi> joku pappa soitti
<@Jonezi> ja sano että haluais palkita mut ku olin niin kova taistelija
<@Jonezi> sano että haluais testamentata mulle kaiken mitä siltä jää
<@Jonezi> olin vähä reps :D
<@Jonezi> mutta sanoin että en kyllä voi ottaa vastaan sitä
<@Jonezi> sit se vaan että hyvää jatkaa sit ja heippa

Toisinaan tavallisesta poikkeava jako saattaa johtua siitä yksinkertaisesta syystä, että kirjoittajalta on loppunut tila kesken, sillä viesteillä on merkkirajoitus. Esimerkissä 55 jako puheenvuoroihin olisi muutoin melko erikoinen, mutta puheenvuorojen pituuden vuoksi on melko selvää, että kirjoittajalta on vain loppunut tila kesken eikä hän ole pysähtynyt miettimään jakoa tarkasti, vaan on lähettänyt viestin tilan loppuessa ja aloittanut uuden siitä, mihin edellinen loppui. Näin pitkät puheenvuorot ja yksinpuhelut ovat aineistossani hyvin harvinaisia.

Esimerkki 55

<@ZindoZ> tulin tossa äsken dösällä himaan... Takapenkilä isto kolme sellasta 13-15 v tyttöä, yhdellä HIMin, toisella Filthin ja kolmannella 69 Eyesin paita päällä. Kattelin hetken ja istuin sitte vähän matkan päähän (kuuloetäisyydellä -valitettavasti, kuten tulette huomaamaan). Ensin lähti Filth-paitanen selittämään jotai, kunnes HIM-paitanen vetäs pohjat "Siis vähäkö mun kaverit kattoo mua pitkään ku mä oon _MUUTTUNU_ hevarix, ja kaiken lisäksi mutsi

<@ZindoZ> pelkää että mä tapan itteni ku soitan aina HIMiä ihan täysii kotona ja laulan mukana", johon 69-paitanen vastasi "Joo, mäki oon huomannu että kaikki mun entiset kaverit on lähteny pois, ku oon alkanu kuuntelee black metallia esim. 69 Eyesiä ja HIMiä. Ja sit vielä Filthiä ja kuuntelen mä kyl Sonata Arcticaaki." Johon Filth-paitanen "joo, siis mä en kyl ymmärrä miks ihmiset on niin suvaitsemattomia. Black metalli on ihan tajuttoman kaunista ja

<@ZindoZ> varsinki Ville Valo osaa laulaa oikeesti tosi hienosti. Ja siis mä muistan ku mä muutuin hevarix, nii kaikki vaan ihmetteli, ku tulin vaa yx päivä kouluun ihan mustissa ja sellasissa synkissä meikeissä" johon HIM-paitanen "Joo, siis kyl se menee niin, että hevarin tunnistaa mustista vaatteista ja meikeistä. Vähäkö mä aina nauran ku kuuntelen joittenki juttuja, ku ne selittää että voi olla hevari, vaikkei omista nahkatakkaa, mustia farkkuja,

<@ZindoZ> ei oo mustia hiuksia ja ei meikkaa. Siis vähäkö naurettavaa. Hevarit on just niitä joilta löytyy noi kaikki" johon Filth-paitanen "joo, siis mäki värjäsin mustax hiukset vaan siks, ettei _VOI_ olla hevari jossei oo mustia hiuksia"

Suoran lainauksen päättävät lainausmerkit saattavat IRC-kielessä riittää loppuväli-merkiksi. Koska IRC-kielessä johtolause ei ole lähes koskaan suoran lainauksen jäljessä, lainausmerkkien jälkeen tulevan tekstin tulkinta uudeksi virkkeeksi on helppoa.

Esimerkki 56

< hifi> kepu: "Kupittaaan kebab pizzeria" hifi: "iltaa,
tota kebab ranskalaisilla ilman salaattia kotiin" kebu:
"peltolantie 6c..." hifi: "oonko mä ainoa asiakas joka
soittaa?" kebu: "juu"

Esimerkki 57

<IpanaMana> ei vittu... vähä ennen joulua täytettiin sellanen terveystarkastus-lappu.. siin oli
kysymys "onko molemmat kivekset kivespussissasi?" mul oli joku päähänpisto ja heitin
sit siihen "ei ku toinen on korvan takana" pari viikkoo sit terveydenhoitajal se kyseli et
"mites se kives tonne on joutunu" vähä mä kuivuin :D

Esimerkissä 58 sulkeet ja iso alkukirjain ovat riittäneet virkkeen päättymisen merkiksi.
Muutoin kirjoittaja käyttää pisteitä.

Esimerkki 58

<mehuset> Voi vittu tätä elämää. Joku landepaukku toi puhelimensa TÄNNE kun se oli
tippunu johonkin lietealtaaseen (tuoksu ihan vitusti paskalle, ylläri) Sano mulle, että
puhdistappa tuo kun tartten luurija. Noh, minähän otin ja puhdistin. Nyt haisee koko liike
ihan maaseudun idyllille ja mikä parasta. En hetki sitten muistanu että olin raplannu sitä
puhelinta ja kaivoin nenääni irkatessa. Arvata saattaa, että haju oli takertunut sormiini
tiukemmin kuin wuntsikan.

5.2 Pilkku

Pilkulla erotetaan toisistaan saman virkkeen lauseita, rinnasteisia lauseen osia sekä erilaisia lauseyhteydestä irrallaan olevia lisiä (Leino 2002: 162). Pilkun avulla kirjoittaja jaksottaa tekstin virkkeet niin, että lukijan on mahdollisimman helppo ymmärtää kirjoittajan ajatus ja se, miten kirjoittaja etenee asiasta toiseen (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 78). Suomen kielen kieliopillinen pilkutus ei kuitenkaan perustu ymmärtämisen helpottamiseen. Samanlaista kouluopetusta saaneet ja samat pilkkusäännöt oppineet ihmiset luultavasti kuitenkin ymmärtävät helpoiten oikein pilkutettua tekstiä. On myös syytä muistaa,

että ymmärtäminen on hyvin subjektiivinen käsite, ja sen arvioimisessa tutkijan intuitiolla on suuri rooli.

5.2.1 Virkkeen lauseiden ja muiden rinnasteisten osien erottaminen pilkulla

IRC-kielessä pilkunkäyttö on paljon huolettomampaa kuin kirjakielessä. Pilkun paikkaa ei ehkä jakseta pysähtyä miettimään, elleivät säännöt ole niin hyvin hallussa, että pilkutus sujuu automaattisesti. Toisaalta hyvinkään säännöt osaava ei välttämättä jaksa pilkuttaa kirjakielen mukaisesti keskustellessaan IRC:ssä. Pilkun puuttuminen tai väärässä paikassa esiintyminen ei yleensä ainakaan suomen kielessä heikennä sanoman ymmärrettävyyttä.

IRC-kielen pilkutus vaikuttaa paikoin hyvin sattumanvaraiselta. Samakin kirjoittaja saattaa ensin käyttää pilkkua ja sitten jättää sen pois. Pilkunkäyttö voi vaihdella jopa yhden virkkeen sisällä. Seuraavassa esimerkissä on muutoin noudatettu kirjakielen sääntöjä, mutta yksi pilkku on jätetty pois (kun-sanan edestä).

Esimerkki 59

<Vastavoima> Sanoin sille vanhan kliseen, että ei saisi väännellä kun se vielä jää sellaiseksi, mutta ei se tietenkään tehonnut

Toisinaan pilkkuja käytetään erottamaan sellaisiakin lauseita, joita kirjakielen sääntöjen mukaan ei tarvitse erottaa pilkulla. Erityisen paljon ylimääräisiä pilkkua esiintyy eikä-sanan edellä.

Esimerkki 60

<Vastavoima> Kerrankin tehosi, eikä varmaan vääntele naamaansa enää ikinä. :>

Esimerkki 61

<+Dary> faija vaa sano et mielummi ois siel libanonis ku israelilaiset osaa sentää ampuu niitä raketteja sinne minne pitää, eikä pommita esim siviilihotelleja, mut ku nää hizbollahin räätipäät o sillä mielellä et pääasia et menee israelii ja Kaikki kuolee :D

Kirjakielen näkökulmasta tarpeettomia pilkkuja esiintyy kuitenkin muissakin yhteyksissä kuin eikä-sanan edellä, kuten seuraavista esimerkeistä käy ilmi.

Esimerkki 62

<@acidia> Olin joskus tos joku aika sit netissä palloilemassa, ja huomasin että mun FTP:tä hammeroitiin

Esimerkki 63

<wacco> "irkkihelppi, on palvelu, jossa voit kertoa ongelmasi nickittömänä. Kaikki purkauksesi menet suoraan ircquoteihin"

Pilkkuja käytetään listoissa erottamaan lueteltavia asioita toisistaan. Tällainen pilkkukäyttö helpottaa luettavuutta huomattavasti, joten pilkkuja ei IRC-kielessäkään jätetä pois.

Esimerkki 64

<Norjen> musta iso boksi, kolmisenkymmentä numeroitua led-valoa, valokaapeliliitäntöjä takamuksessa ja ulosvedettävät hiiri und näppis yms yms

5.2.2 Irralliset lisät

Virkkeissä voi olla irrallisia jaksoja, jotka erotetaan pilkulla. Ne ovat luonteeltaan lisähuomautuksen tapaisia. Pilkku tulee lisähuomautuksen molemmille puolelle, mikäli se on keskellä lausetta. (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 88). Irrallisia lisiä on monenlaisia: huu-

dahdukset ja puhuttelut, appositioattribuutit, tietyissä tapauksissa lauseen keskellä olevat lauseenvastikkeet sekä erilaiset täsmennyt ja välihuomautukset (Leino 2002: 170).

Puhuttelut erotetaan IRC-kielessä lähes aina jollakin tavalla muusta tekstistä. Tämän tarkoitukseen käytetään joko pilkkua tai kaksoispistettä (kaksoispisteen osalta ks. 5.4.1). Puhuttelu on selkeästi muusta tekstistä eroava osa, jolla sanottu asia kohdistetaan tietylle keskustelijalle, joten sen erottaminen erityisellä välimerkillä on IRC-kielessäkin tärkeää.

Esimerkki 65

<@zankax> Joonas, minulla on nykyään tuo lartc.orgin skripti, joka estää sitä lagausta.

Pilkkua käytetään usein myös kiroilun erottamiseen, ja IRC-kielen vapaamuotoisen luonteen vuoksi kiroilua esiintyykin melko paljon. Kiroilun yhteydessä pilkku jätetään hyvin usein myös pois. Esimerkissä 66 pilkkua on käytetty virkkeen alussa esiintyvän kirosan erottamiseen.

Esimerkki 66

<OZE> hittolainen, joka kerta ku tuun tänne kanavalle ja katon että "raotti jalkaa" ni luulen että täällä on puhuttu jotain härskiä

Pilkulla voidaan erottaa myös erilaisia äännähdyksiä tai muuta reaktiota kuvaavia irrallisia lisiä. Lyhyitä ja yleisiä reagoititapoja ovat "lol", joka tulee englannin kielestä ("laughing out loud" = "nauraa ääneen") ja kuvaa nauramista tai huvittuneisuutta yleensä, sekä "wtf", joka myös tulee englannista ("what the fuck" = "mitä vittua") ja kuvaa hämmästyksiä tai järkytystä.

Esimerkki 67

<Herpiili> lol, kaverilta jäi avaimet sisälle kun ruivas oveensa "ei mainoksia"-kylttiä, soitti sit isännöitsijän aukaisemaan ja se oli huomannut kämpässä olevat kasvivalot... tunti ja poliisit paikalla, ottivat sit chileistä näytteitä :D

Esimerkki 68

<wysiwyg> Wtf, pöydällä on kaks kahvikuppia täynnä kylmää kahvia O_o

Pilkulla erotetaan usein erilaisia keskustelua eteenpäin vieviä ilmauksia, uuden puheenaiheen aloittamisen merkkejä, miettimisen ilmauksia ynnä muita vastaavia.

Esimerkki 69

<Vastavoima> Ai että muuten, tänään oli taas hauskaa kun pikkuveljeni väänteli naamaansa

Esimerkki 70

<@Ateisti> hmm, kiintolevylleni on kehittynyt rytmitaju

Esimerkki 71

<@Sauna`> noh, hupinsa kullakin

Mikäli irrallinen lisä on keskellä lausetta, saatetaan se erottaa kahdella pilkulla. Seuraavassa esimerkissä on keskellä lausetta lyhenne "hv" ("haista vittu").

Esimerkki 72

<@Smokii> hey, hv, en oo koskaan leikkiny mun siskon kanssa barbeilla

Pilkulla erotetaan IRC-kielessä usein lisähuomautuksia ja tarkennuksia, jotka tuovat jotain lisätietoa kerrotusta asiasta, mutta eivät ole ehdottoman välttämättömiä ymmärtämisen kannalta. Esimerkkien 73 ja 74 asia kävisi kyllä ilmi ilman pilkulla erotettua lisäystäkin. Tällaisia lisäyksiä syntyy luultavasti helposti kirjoittamisen aikana: kirjoittaja on jo kirjoittanut asiansa, mutta päättää lisätä vielä jotain.

Esimerkki 73

<Anzuhan> se äijä oli suhteellisen lyhyt, ei ees ~170 cm pitkä

Esimerkki 74

<turku> kannattaa valita nick jota kukaan ei halua, edes lähellekkään

5.2.3 Pilkku kirjakielen pisteen tilalla

Aineistossani esiintyy todella paljon tapauksia, joissa pilkkua käytetään sellaisissa paikoissa, joissa kirjakielen sääntöjen mukaan olisi piste. Esimerkeissä 75 ja 76 on kirjakielen näkökulmasta yhdistetty kaksi virkettä. Näissä esimerkeissä, kuten aineistossa muutenkin, pilkulla yhdistettyjen virkkeiden yhteys on semanttisesti kiinteä. Ne kuuluvat selkeästi samaan asiakokonaisuuteen.

Esimerkki 75

<ankero|duuni> Tääl kävi äsken ton vesiautomaatin korjaaja, datailin täs koneel jotain enkä katonu mitä se tekee

Esimerkki 76

<NukeCow> masu, meinasin kuolla kun pelästyin että skorppari pisti mua, hoivaas mua vähän

Pilkuilla yhdistettyjä virkkeitä voi olla myös useampia kuin kaksi. Toisinaan niitä voi olla hyvinkin monta, kuten esimerkissä 77. Tällainen luo vaikutelman, että kirjoittaja on halunnut kirjoittaa kokonaisen asian tai tarinan ilman loppuvälimerkkejä.

Esimerkki 77

<hyperfloo> vähä repes viime keskiviikkona elokuvisa, oltii kattomasa sitä tarcky&hutch tjt, siinä tulee ne 2 animaatiohirveä eka kehottamaan sulkemaan kännykät

ennen elokuvan alkua ja vähänaikaa ovat siinä, samalla hetkellä pari ammaria ryntää ulos teatterista koska luulivat olevansa väärässä salissa :D

Tällainen runsas pilkun käyttö vähentää loppuvälimerkkien määrää IRC-kielessä. Voidaan spekuloida, että IRC-kielessä virke on monesti semanttinen käsite. Virkkeen raja määräytyy asiakokonaisuuksien ja kirjottajan omien mieltymysten mukaan. Kirjakielen sääntöjenkin mukaan yksi virke sisältää yhden asian ja ison alkukirjaimen ja pisteen väliin jäävät asiat muodostavat kirjoittajan mielestä yhden asiakokonaisuuden (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 75). IRC-kielessä "yksi asiakokonaisuus" on vain ymmärretty hie-
man laajemmin.

5.3 Lainausmerkit

5.3.1 Suora esitys

Suoran esityksen yhteydessä käytetään lainausmerkkejä osoittamaan, että jokin ilmaus on lainattu jonkun puheesta tai tekstistä. Jos lainausta edeltää johtolause, sen loppuun tulee kaksoispiste. (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 94.)

IRC-kielessä on hyvin yleistä kirjoittaa suora esitys että-sanalla kanssa (esimerkki 78), jota normin mukaan ei käytetä lainausmerkkien kanssa. Toinen yleinen tapa on jättää johtolauseen jäljestä kaksoispiste pois (esimerkit 79 ja 80).

Esimerkki 78

<@DraGma> sit iskä sano että ”sä taidat olla niitä homopoikia!”

Esimerkki 79

<juustonaksu> Anto mulle 5€ oi että niitä ilmeitä, kun sanoin ”Ainiin, tässä on vielä semmonen 3v ennenko saan ostaa kaljaa”... :D 2 lähti itkien pois ja muut oli ihan ”tööt”
:<

Esimerkki 80

[@IMP^] Tilasin pennulle Lordi-paidan, kun se on ihan fanipoika666. Hävetti eilen kaupassa kun se istui ostoskäreissä ja huuteli "hallelujaa, hallelujaa". Jos sillä on Lordin paita niin sit porukka käsittää mistä hallelujaasta on kysymys. =D

Kuitenkin myös normien mukaista suoran esityksen esittämistä on (esimerkki 81). Tämä on kuitenkin paljon harvinaisempaa kuin edellä esitetyt tavat.

Esimerkki 81

<HyDe-> Nooh.. bändin basisti meni tiskille ja sano baarimikolle: "Mitäs jos ottasit loppuillan vapaata, ja lähtisit mun messii meille, ni saisit oikee kunnolla perseeseen?"

IRC-kielessä esiintyy paljon suoraa esitystä, jota ei ole oikeastaan lainattu mistään, vaan kyseessä on vitsi. Keskustelijat esittävät siis paljon kuviteltua keskustelua, kuten esimerkissä 82, jossa viimeisessä puheenvuorossa tehdään pilaa kyselylomakkeen kysymyksistä ja esitetään myös kuviteltu vastaus. Vastaavasti esimerkissä 83 esitetään kuviteltu otsikko.

Esimerkki 82

<jMb> kaksostutkimus :D
<jMb> voi terve
<jMb> iha mielenkiintoisia kyselyit tulee postis
<jMb> 12 x a4 kokosta paperia molemmin puolin kysymyksii jostai vitun kaksostutkimuksest :D
<jMb> täs on heti eka kysymys "Kuinka todennäköisesti tulet joskus tulevaisuudessa pakottamaan jonkun kanssasi oraaliseksiin tai vaginaali- tai anaaliyhdyntään? "
<Kutka> "Aiotko raiskata jonku?" "No emmätiä"

Esimerkki 83

[+Juustonakki] mieti nyt
[+Juustonakki] jos irc kaatuis
[+Juustonakki] tuhannet olmit ryömis koloistaan ja näkis auringon ekaa kertaa vuosiin

[+Juustonakki] historiankirjoitus menis vituiksi

[+Juustonakki] "Päivä, jolloin IRC hajosi"

IRC-keskusteluissa on myös aivan oma tapansa suoran esityksen ilmaisemiseen. Siinä kopioidaan toisen sanoma asia suoraan kopioi/liitä-toiminnolla siten, että sanojan nimimerkki ja mahdollisesti myös aika tulevat näkyviin. Tällöin ei tarvita erikseen lainausmerkkejä osoittamaan, että kyse on suorasta lainauksesta, koska IRCin käyttäjät ymmärtävät sen muutenkin.

Esimerkki 84

<bekkoh> Tiiätkö mikä on jokasen nörtin märkä uni?

<Nonissimo> no?

<bekkoh> (16:57:16) (Headstar) eIII!! o___o kaadoin batteryt tisseille

Puolilainausmerkkejä käytetään kirjakielen sääntöjen mukaan toisten lainausmerkkien sisällä sekä kielitieteellisessä tekstissä osoittamaan sanan tai ilmauksen merkitystä (Leino 2002: 183), mutta IRC-kielessä niitä käytetään sen sijaan melko paljon lainausmerkkien sijasta. Syynä saattaa olla helppous: puolilainausmerkkiä varten on painettava vain yhtä näppäintä, kun taas lainausmerkin tuottamiseen tarvitaan kahta näppäintä.

Esimerkki 85

<DarkDack> tulipa hauska juttu mieleen inttiajoilta: oli tj3 ja oltiin marssimassa ampumaradalta takasin yksikköön. eräät jampat heitti kovaan ääneen jotaki homoeroottista läppää. toinen tokas, että 'ei kerta homoa tee!', johon muotoa vienyt kouluttaja ihan pokalla heitti 'entä jos se kerta on jo käytetty?'. tässä vaiheessa porukkaa alko hymyilyttää.

5.3.2 Muut tavat käyttää lainausmerkkejä

Lainausmerkeillä voidaan osoittaa, että jokin sana poikkeaa muusta tekstistä esimerkiksi tyyliltään. Tämä käyttötapa on kuitenkin useimmiten turha. Lainausmerkkejä käytetään myös erottamaan tekstistä kirjan tai muun painotuotteen tai taideteoksen nimi, mutta se-

kin on useimmiten turhaa, sillä ison alkukirjaimen käyttö riittää. (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 95.) Myös yksittäisen sanan tai ilmauksen voidaan lainausmerkeillä osoittaa olevan muualta lainattu (Leino 2002: 182).

Seuraavassa esimerkissä lainaus on otettu kyltistä, jonka kirjoittajan kaveri on laittanut oveensa. Kirjoittaja on joko nähnyt kyltin itse tai kuullut kaveriltaan sen sisällön.

Esimerkki 86

<Herpiili> lol, kaverilta jäi avaimet sisälle kun ruivas oveensa "ei mainoksia"-kylttiä, soitti sit isännöitsijän aukaisemaan ja se oli huomannut kämpässä olevat kasvivalot... tunti ja poliisit paikalla, ottivat sit chileistä näytteitä :D

Seuraava kirjoittaja on laittanut lainausmerkit tuotemerkin ympärille.

Esimerkki 87

<Litium->Joskus kun näin sen "vanish oxi-action"-mainoksen ja mietin, että kuka helvetin idiootti ostaa tollasta paskaa?

Kokonainen lause tai useita lauseita voidaan lainausmerkeillä osoittaa muualta lainatuksi. Seuraavassa esimerkissä kirjoittaja lainaa äitinsä sanoja. Lainaus ei kuitenkaan ole aivan suora, koska kirjoittaja on muuttanut ensimmäisen persoonan pronominin kolmanneksi persoonaksi.

Esimerkki 88

<Dropa> örr.. mutsi jätti mulle aamulla euron keittiön pöydälle "jos käyn ostaa maitoa, kun se jää ylitöihin".. äskön sain kauheet sätkyn ja kävin juoksee sen kolikon jääkaappiin ettei se lämpeä pilalle.. nyt tulin tähän niin rupes ruksuttaa loputkin rattaat..

IRC-kielessä esiintyy paljon yksittäisen sanavalinnan merkitsemistä lainausmerkeillä. Tällöin ei kuitenkaan yleensä ole kyse siitä, että sana poikkeaisi muun tekstin tyylistä. Tyyliseikat eivät ole IRC-kielessä yhtä tärkeitä kuin asiatekstissä, joten harva kirjoittaja kokee tarpeelliseksi miettiä, sopiiko jokin sana muuhun tekstiin. Sen sijaan lainausmerkeillä osoitetaan, että ei tarkoiteta aivan kirjaimellisesti sitä, mitä sanotaan.

Lainausmerkit voivat myös tehdä sanasta ironisen. Esimerkissä 89 kirjoittaja mainitsee ensin kaatumisen lainausmerkeissä, millä hän vihjaa, että kyse oli tosiasiaa jostain muusta. Seuraavaksi hän käyttää lainausmerkkejä osoittamaan, ettei tarkoita kirjaimellisesti mitään virallista turvapaikkaa.

Esimerkki 89

<Masahiro> tuolla yhdessä rapussa on joku äijä mikä viime viikolla sai potkut sairaalasta
ku se ryypää vähän liikaa
<Masahiro> ja sitten sen vaimo vietiin sairaalaan kun se oli "kaatunu"
<Masahiro> sitten näin viikonloppuna kun se vaimo meni yhden toisen äijän kans tohon
viereiseen rappuun
<Masahiro> äite sano että se hakee sieltä "turvapaikkaa" näin väliaikaisesti

Puolilainausmerkkejä käytetään lainausmerkkien sijasta samaan tapaan kuin suorissa lainauksissakin.

Esimerkki 90

<Kokuma> Luulin että ne kanat oli 4 päivää 'yliaikaisia'

Seuraava kirjoittaja käyttää lainausmerkkejä merkityksen esittämisessä. Ainakin tämän yksittäisen esimerkin perusteella näyttäisi siis, että samalla tavalla kuin puolilainausmerkkejä käytetään lainausmerkkien tehtävässä, myös lainausmerkkejä voidaan käyttää puolilainausmerkkien tehtävässä.

Esimerkki 91

<fantsom> Millä aluksella palvelet?
<Narri_> S/S EVVK'luke'ah.
<Narri_> Se on muinaista gorinztsriasmiaa, ja tarkoittaa: "Jalot sielun sukeltajat."
<Narri_> Tai mahdollisesti: "Hylkeet ovat tie."

5.4 Muut välimerkit

5.4.1 Kaksoispiste

Kaksoispistettä käytetään johtolauseen jäljessä ennen suoraa esitystä, ilmaisemaan kahdesta lauseesta jälkimmäisen olevan edellisen selitys tai perustelu, luetteloissa, käsitteen ja sitä havainnollistavien esimerkkien välissä sekä havainnollistavan täsmennyksen edellä (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 90).

IRC-kielessä käytetään kaksoispistettä usein puhuttelun yhteydessä. Puhuteltavan nimimerkin perään laitetaan kaksoispiste. Vaikka kirjakieleen kuuluvaa pilkun käyttöä esiintyy myös, kaksoispisteen käyttö on yleisempää. Tämä johtunee siitä, että nimimerkin ajatellaan olevan sanottavan asian eteen laitettava merkki eikä niinkään kiinteästi muuhun tekstiin kuuluva puhuttelu. Tarkoituksena on herättää juuri tietyn keskustelijan huomio ja osoittaa puheenvuoro erityisesti hänelle. Todella yksityiset asiat hoidetaan tietenkin yleensä yksityisviesteillä, mutta IRCissä esiintyy paljon keskustelua, joka julkisuudestaan huolimatta koskee lähinnä kahta tai muutamaa paikalla olijoista.

Esimerkki 92

<@BigT> matti78: nii kunpi o parempi..? digi vai optinen? siis zoomina..

Esimerkki 93

< Radia> mulla menee hermo itteni ja heräteostosteni takia!

< Radia> päätin sitte ostaa traktorin

< Qaz> :D

< Moti> TRAKTORIN?

< Radia> älä kysy

< Radia> ostin vaan

<@lainu> Radia: onko sulla sille jotain käyttöä?-)

<@mieite> Radia: mitä makso?

< Radia> mieite: 300e

< Radia> huomenna meinasin mennä tolla kouluun...

<@mieite> Radia: asutko sä "sillä seudulla" jossa mennään traktorilla kouluun?
< Radia> juu, koulu on kotkan keskustassa, 50 000 ihmisen kylä :D

Esimerkki 94

< Zirona> miza-wrk: ai sunki pussi teki kiertojelun

Tällaisen kaksoispisteen käytön voisi ajatella sekoittuvan suoran esityksen kanssa, koska IRC-kielessä johtolauseena toimii toisinaan pelkkä lainatun henkilön nimi. Sekaantumisen estää tehokkaasti se, että suoran esityksen yhteydessä käytetään yleensä lainausmerkkejä. Tämä erottelun tarve selittänee osittain sitä, miksi lainausmerkit ovat niin yleisiä, vaikka niiden voisi kuvitella jäävän pois tarpeettomina. Tähän saattaa liittyä myös IRC-kielelle tyypillinen kaksoispisteen poisjääminen suoran esityksen yhteydessä. IRC-kielessä on syntynyt eräänlainen työnjako: lainausmerkit kuuluvat suoraan esitykseen kirjakielen mukaisesti, kun taas kaksoispiste on siirtynyt puhuttelukäyttöön. Kuitenkin esimerkit 95 ja 96 osoittavat, että vaikka suoraan esitykseen yleensä kuuluvat lainausmerkit (esimerkki 95), myös lainausmerkittömyyttä esiintyy (esimerkki 96).

Esimerkki 95

< hifi> kepu: "Kupittaaan kebab pizzeria" hifi: "iltaa, tota kebab ranskalaisilla ilman salaattia kotiin" kebu: "peltolantie 6c..." hifi: "oonko mä ainoa asiakas joka soittaa?" kebu: "juu"

Esimerkki 96

<Caater> Pikkupoika: Äiti, tiiätkö minkä takia taivas on niin korkealla?
<Caater> Äiti: Enpä tiiä mut kerro sä...
<Caater> Poika siihen: ettei linnut löis siihen päätänsä...

Puhuttelujen lisäksi aineistosta löytyy toisenlainenkin esimerkki siitä, että kaksoispiste on korvannut pilkun. Tässä naurua ilmaiseva "lol" (o-kirjaimia on lisätty, ilmeises-

ti jotta syntyisi vaikutelma kovemmasta naurusta) on erotettu kaksoispisteellä naurun aiheuttaneen tapauksen selostuksesta.

Esimerkki 97

<M_Raman> LOOOL: kävin hakee lehtiroskiksesta noita rakettilehtiä. sattui joku vanha pornolehti käteen ja vilkasin nopeen läpi ni eiköhän just sattunu yks misu meiän naapurista käveleen sisään sinne katokseen:)

Kaksoispistettä käytetään myös kirjakielen sääntöjen mukaan. Esimerkissä 98 kirjoittaja kertoo ensin muistaneensa hauskan jutun, ja kaksoispisteen jälkeen seuraa kyseinen kertomus. Esimerkissä 99 taas kaksoispiste edeltää luetteloa.

Esimerkki 98

<DarkDack> tulipa hauska juttu mieleen inttiajoilta: oli tj3 ja oltiin marssimassa ampumaradalta takasin yksikköön. eräät jampat heitti kovaan ääneen jotaki homoeroottista läppää. toinen tokas, että 'ei kerta homoa tee!', johon muotoa vienyt kouluttaja ihan pokalla heitti 'entä jos se kerta on jo käytetty?'. tässä vaiheessa porukkaa alko hymyilyttää.

Esimerkki 99

<Kekko> tosin tänään osoittautui että: a) pankkikortti on vanhentunut eilen, b) uuden saadakseen täytyy esittää henk.todistus, c) henk.todistukseni on vanhentunut vuonna 2002, d) henk.tod. edellyttää valokuvia ja se muutenkin maksaa ja e) pankkikortti siis vanhentui eilen

Kirjakielen mukaista käyttöä esiintyy myös johtolauseen jäljessä ennen suoraa esitystä, vaikka yleensä se jääkin pois. Esimerkissä 100 kaksoispiste on tarpeellinen, koska lainausmerkit on jätetty pois. Esimerkissä 101 taas kaksoispiste on merkitty lainausmerkeistä huolimatta, vaikka IRC-kielelle tyypillisintä on käyttää lainausmerkkejä, mutta jättää kaksoispiste pois.

Esimerkki 100

<Grandeur> mutsi sendi tekstarin lyhennettynä : olen baarissa, syökää jotai

Esimerkki 101

<Jerpa> Sit se sanos mulle: "Sulla ei oo elämän viivaa"

Aineistossa on yksittäinen epätavallinen kaksoispisteen käyttötapa, jossa kirjoittaja on laittanut kaksoispisteen lyhenteen klo perään.

Esimerkki 102

<^Julle^> ja miksei steissillä kannata jumittaa klo: 22.00 jälkeen

5.4.2 Sulkeet

Kaarisulkeilla erotetaan erilaisia lisiä, jotka eivät kiinteästi liity muuhun tekstiin (Leino 2002: 177). Sulkeita käytetään IRC-kielessä melko paljon. Sulkeisiin laitetaan tarkennuksia ja lisäselvityksiä, jotka eivät ole ehdottoman välttämättömiä, mutta helpottavat ymmärtämistä tai antavat kiinnostavaa lisätietoa.

Esimerkki 103

<jhakwe> LOL!

<jhakwe> kaveri soitti äsken (juuri saanut nettiyhteydet)

<jhakwe> "Mä kävin laittamassa itteni irkkigalleriaan, mut siin meneekin vielä pari päivää et se tunnus aukeaa." "Millasen kuvan laitoit?" "No piirsin paintilla, ei mulla ole kameraa!"

Esimerkki 104

(mix0r) ei vittu mitä kävi eile.. ajoin autolla tosta meidän talon edestä ja pikkusisko (11v) juoksi alasti siel pihalla ja huus et "LOLOLOLOL"

Esimerkki 105

<+WanDer> vähä kyl repesin ku kävin ABC:l joskus muista ees kellonaikaa mut kuitenkin kävin ostamassa joku 9L kokista ni siin joku kuiskas jollekki "toi on salee nörtti, jos ei oo ni mä syön sukkani" (tarkotti mua)

Toisinaan IRC-kielessä sulkeisiin kuitenkin sijoitetaan myös sellaista tietoa, joka on oleellista ymmärtämisen kannalta tai ainakin oleellisempaa kuin edellisissä esimerkeissä. Seuraavan esimerkin tarinaa on vaikea ymmärtää, jos ei tiedä, että Suomessakin joissakin kouluissa on USA:n koulujen tyyliin omat kaapit oppilaille, joten kirjoittaja täsmentää suluissa, mistä kaapeista tarinassa on kyse.

Esimerkki 106

[@Demooni] Jaaha, tällasta Torniossa.

[@Demooni] Kaveri kertoi että jotkut tyypit oli tiirikoinut jonkun oppilaan kaapin (niillä on sellasia kuten jenkkilässä), ja juonut tän limupullosta about 1/4

[@Demooni] Joku maikka oli soittanu poliisit paikalle, ja oli saanu selville nää juojat

[@Demooni] Saivat rikosrekisterin tosta.

[@Demooni] Huomaa että paikka melkein Ruotsissa.

[@Demooni] Tais olla jopa ruotsalaisia poliiseja. :>

[@Demooni] mahtaa olla siisti merkintä rekisterissä, "limonadin laitton haltuunotto ja nauttiminen"

Esimerkin 107 kirjoittaja on poikkeuksellisesti sijoittanut suurimman osan viestinsä sisällöstä sulkeisiin.

Esimerkki 107

<LEHTO> pahu(tais tulla viimeyönä päissää tilattua 5 cs-servua)

Aineistosta löytyy myös yleisestä sulkeiden käyttötavasta poikkeava tapaus, jossa kirjoittaja on sijoittanut kuvitteellisen äänen sulkuihin. Yleensä ääniä kuvaavat ilmaukset sijoitetaan tähtien väliin (ks. 5.4.5).

Esimerkki 108

<Yenri`> ai niin, kone lähtee alta pariksi päiväksi
<Yenri`> en pääse irkkaamaan
<Yenri`> koulussakin koeviikko
<Yenri`> (urkumusiikkia)

5.4.3 Ajatusviiva

Ajatusviiva on vaakasuora viiva ja selkeästi yhdysmerkkiä pidempi, mutta jos tekstinkäsittelylaitteessa ei ole ajatusviivaa, tilalla käytetään yhdysmerkkiä, jonka molemmin puolin on välilyönti. Puheessa ajatusviiva voisi ilmetä taukona tai painotuksen muutoksena. Sillä ilmaistaan seuraavan asian olevan odottamaton tai yllättävä tai että esitys on tahallisesti katkaistu. Sillä voidaan vahvistaa edeltävää pistettä tai sitä voidaan käyttää täsmennyksen tai muun vastaavan molemmin puolin. Kaunokirjallisuudessa sitä käytetään vuorosanan alussa. (Leino 2002: 173-175.) Ajatusviivaa käytetään IRC-kielessä toisinaan ikään kuin pisteen sijaan rytmittämään asiaa. Seuraavassa esimerkissä yhdysmerkki korvaa pisteen. Kirjoittajan asia on hieman julistuksen omainen, ja yhdysmerkki korostaa alun ja lopun yhteyttä, mitä piste ei tekisi. Toisaalta tähän yhteyteen voisi sopia myös kaksoispiste.

Esimerkki 109

<Peace-> kuka käskee mennä paikkaan joka on täynnä kielitieteilijöitä - fonetiikkaa
opiskelevat tytöt harrastaa huonompia iskurepliikkejä kuin fysiikanopiskelijat

Sama kirjoittaja käyttää yhdysmerkkiä myös pilkun sijaan, joten kyseessä saattaa olla tapa tai mieltymyskin.

Esimerkki 110

<Peace-> "Joo - niinpäs onkin - mennäänkö teille vai meille approximoimaan sitä?"

Seuraavien esimerkkien kirjoittajat taas käyttävät ajatusviivaa repliikin edellä kuten kaunokirjallisuudessa, tosin eivät rivin alussa. He käyttävät ajatusviivaa erottamaan kahta peräkkäistä suoraa esitystä. Viivan jättäminen pois vaikeuttaisi lukemista, koska suorien esitysten rajat eivät olisi yhtä selvät, joten tällainen luova ajatusviivan käyttö helpottaa kommunikointia.

Esimerkki 111

<Derri> Jossai kokoukses miettii et mitähä huomenna tehtäis, yks alkaa tirkkumaan ja muut kysyy et mitä helvettiä. "tehää banaani-curry kastiketta" - "joo ahahahhah vittu toi on hyvä"

Esimerkki 112

<Juustonaksu> "Paljonkos saan palkkaa?" - "No jos tuot sikspäkin nii annan sulle 5€ palkkaa"

Esimerkki 113

<Yenri`> voin kuvitella: punainen typpi seisoo ovellani, kun palaan kokeesta. "wtf? kuka sä nyt olet?" - "olen Paholainen." - "ahaa, just just. sitten tää on varmaan Helvetti?" - "nimenomaan, astu peremmälle." - "ARGH! IRC, ei toimi!" - "ei toimi, ei. koneeltasi ei myöskään löydy animea." - "EEEEiiii..." - "no mitäs nyt meinaat tehdä?" - "stfu, menen katsomaan telkkaa." - "siitä vain, kaikki sohvat täynnä remppavehkeitä." - "argh, tyhjennän jääkaapin

<Yenri`> - "kukaan ei ole käynyt kaupassa, sielä on vain keitettyä kaalia." - "no kirjoitan tekstiviestin" - "akkusi on loppu, etkä löydä laturia mistään" - "mitä hittoa voin sitten tehdä?" - Paholainen virnistää, ojentaa kasan rästiinjääneitä kielioppitehtäviä ja napsauttaa sormiaan. Ulko-ovi napsauttaa takalukkoon.

Esimerkin 114 kirjoittaja on laittanut suorien lainauksien eteen ajatusviivat. On mahdollista, että puheena olevassa julisteessa on käytetty ajatusviivoja, jolloin ne ovat suoraa lainaa. Nämä ajatusviivat eivät ole kirjakielen sääntöjen mukaisia, sillä viivan jäljessä ei ole välilyöntiä.

Esimerkki 114

< Juha> Oli paras juliste liimattu myn työhuoneen seinään tänään

< Juha> Siin luki:

< Juha> -Jokainen tupakka vähentää elämästä 2 minuuttia.

< Juha> -Jokainen olut vähentää elämästä 4 minuuttia.

< Juha> ...Ja jokainen työpäivä lyhentää elämästäsi 8-tuntia..

5.4.4 Nuoli

IRC-kielen erikoisuus on nuolen (-> tai --> tai >>) käyttö välimerkinä. Tällaista väli-merkkiä tai mitään vastaavaa ei käytetä suomen kielen normien mukaisessa kirjakiellesä, vaan se on IRC-kielen erityispiirre. Kirjoittajat käyttävät kieltä luovasti ja kehittävät uusia merkkejä silloin, kun vanhoista ei sopivaa ilmaisuvälinettä löydy.

Nuolta käytetään useammalla eri tavalla, ja se on IRC-kielessä melko yleinen väli-merkki. Se on erityisen kiinnostava juuri siksi, että sille ei löydy vastinetta huolitellusta yleiskielestä, mutta se näyttää kuitenkin olevan levinnyt IRCin käyttäjien keskuudessa.

Nuolta käytetään kahden peräkkäisen tapahtuman välissä, korostamassa sitä, että toinen tapahtuma seuraa ensimmäistä tapahtumaa. Kirjakielen normien mukaan seuraavassa esimerkissä nuolen kohdalla olisi piste, ja vapaammassa IRC-kielessä voitaisiin käyttää myös pilkkua. Tässä kirjoittaja on kuitenkin halunnut korostaa tapahtumien peräkkäisyyttä tai syy-seuraussuhdetta.

Esimerkki 115

kustikusti: mopokatokselta ajo ilman kypärää noin 20 metriä tohon virityspaikalle, kytät sattu ajaa ohi -> 36 €sakkoja kypärättä ajamisesta..

Myös esimerkissä 116 tapahtumien syy-seuraussuhteet korostuvat.

Esimerkki 116

(jantse) ni ovi oli kaatunu pöntön päälle --> pönttö halki -->paskavettä vessa täynnä

Nuolella voidaan osoittaa myös tekoa. IRC-keskustelussa kanssakeskustelijat eivät näe liikkeitä, eleitä ja ilmeitä. Näitä pitää korvata sanallisesti tai erilaisilla merkeillä, esimerkiksi hymiöillä. Myös nuolta käytetään tähän tarkoitukseen. Sillä kerrotaan, että kirjoittaja poistuu koneelta joko hetkeksi tai pidemmäksi aikaa.

Esimerkki 117

<Dropa> hakemaan kylmää käteistä ->

Nuoli voi esiintyä yksinäänkin osoittamassa poistumista. Se ei siis välttämättä ole lainkaan lauseita jaksottava välimerkki, vaan itsenäinen hymiöiden tapaan käytettävä merkki.

Esimerkki 118

```
<grek> EEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEE  
<grek> VITTU  
<grek> ->
```

Esimerkki 119

```
<KaaTaJa> pitäskö kattoo pornoo vai lukee ruotsii  
<vulman> kato ruotsalaista pornoa?  
<KaaTaJa> oks sitä muuteki ku homomallisena ?  
<vulman> hmm ei kai ;(  
<KaaTaJa> nooh  
<KaaTaJa> kaise on parempaa ku pelkkä ruotsi  
<KaaTaJa> >>
```

Esimerkissä 120 nuolta käytetään toisin päin kuin muualla aineistossa. Tässä nuoli tarkoittaa, että sen oikealla puolella oleva jakso selittää vasemmalla puolella olevaa jaksoa. Nuolen jälkeen tulee kommentti annettuun linkkiin (quoten lähettäjä tai IRCQuote-sin ylläpito on sensuroinut osan linkistä).

Esimerkki 120

<eSer[O_o]> http://******/halflife_keygen.exe <- It works !

5.4.5 Tähdet

IRC-kielessä käytetään kahta tähteä sanan tai ilmauksen molemmin puolin, kun halutaan ilmaista tekemistä tai ääntä. Kirjakielissä ei ole vastinetta tähdille, koska tekemistä tai ääntä ei ole tarvetta erotella muusta tekstistä erityisillä merkeillä. Internet-keskusteluissa tällainen tarve syntyy, koska keskustelun luonne on samankaltainen kuin kasvokkai keskustelussa, jossa on mahdollista heti nähdä toisen teot ja kuulla äänet ja äännähdykset.

Esimerkissä 121 kuvataan tähtien välissä ilmeisestikin housujen vetoketjun avaamista tai siitä syntyvää ääntä.

Esimerkki 121

<anonymeZ> joten kun huomasin että sieltä taas tulee joku nissanin romu kahdella EL äkeläisellä varustettuna, valmistauduin temppuuni.. *zip*

<anonymeZ> heti kun huomasin heidän tuijotuksensa (toinen osoitti vielä sormella), näytin herralle ja rouvalle oikean käteni pisintä sormea, käännysin ja paljastin komeasti karvoittuneen takamukseni heidän ihailunsa kohteeksi noin viiden (5) sekunnin ajaksi

Esimerkeissä 122 ja 123 tähtien väliin on sijoitettu tekemisen kuvaus. Esimerkin 122 nolifettää-verbi on johdettu adjektiivina tai substantiivina käytettävästä englannista lainatusta sanasta "nolife" ("ei elämää").

Esimerkki 122

[Ihmisviha] "Newsweek-lehden teettämän gallupin mukaan 90% irkkaajista on hulluja no-lifeja!"

[Ihmisviha] löysin tuommoisen netistä :P

<kyttyra> saanko miekin olla??? :)

<kyttyra> *nolifettää*

Esimerkki 123

(gramE) *sytytti tukkansa vahingossa tuleen jännityksestä*

Tähtien käyttämisen ohella IRCissä on mahdollista esittää tekeminen myös erityisellä komennolla. Se näkyy ruudulla kuten esimerkissä 124.

Esimerkki 124

* Sakari menee nurkkaan häpeämään

Esimerkissä 125 on yhdistetty ääntelyn ja tekemisen kuvaus. Mitään tarkkoja sääntöjä ei siis ole, mitä tähtien väliin voi sijoittaa.

Esimerkki 125

<Tuppu_> *maiskis maksamakkara-juusto- ja meetwursijuustosinappi-
ruisleipiä maidon kans*

5.4.6 Harvinaiset välimerkit

Aineistossani on joitakin vain harvoin esiintyviä välimerkkejä. Tällaiset välimerkit ovat ylipäänsä harvinaisia kirjoitetussa kielessä eikä niitä IRC-kielessäkään tarvita usein. Osa harvinaisista välimerkkiesiintymistä on kirjakielen mukaisessa käytössä, kun taas osaa on käytetty kirjakielestä poikkeavalla tavalla.

Puolipiste on melko harvinainen välimerkki (Iisa-Piehl-Oittinen 2002: 91). Se on pilkkua suurempi, mutta pistettä pienempi välimerkki, jota käytetään kahdella tavalla. Sillä erotetaan toisistaan virkkeen veroisia ilmauksia, jotka kuuluvat läheisesti yhteen. Puolipisteen molemmin puolin on siis oltava päälauseen sisältävä jakso. Toinen puolipisteen käyttökonteksti on luetteloissa, joissa olisi eriarvoisia pilkkuja. Vahvempien pilkkujen tilalle voidaan laittaa puolipiste. (Leino 2002: 173.) Aineistossani esiintyy kaksi puolipistettä, mutta niitä käytetään kirjakielen säännöistä poikkeavasti.

Esimerkissä 126 on luetteloita, joissa tarvittaisiin eriarvoisia kaksoispisteitä, joten kirjoittaja on korvannut jälkimmäiset kaksoispisteet puolipisteellä. Koska kyse on vit-

sistä, on tietenkin mahdollista, että kirjoittaja on kopioinut sen jostain, jolloin välimerkkien käyttö onkin jonkun muun ratkaisu.

Esimerkki 126

<+Cleo^^> Kolmen kondomin pakkaus: lukiolaisille; 1 perjantaiksi, 2. lauantaiksi ja kolmas sunnuntaiksi

<+Cleo^^> Kuuden kondomin pakkaus: yliopisto-opiskelijoille; 2 perjantaiksi, 2 lauantaiksi ja 2 sunnuntaiksi

<+Cleo^^> 12 kondomin pakkaus: aviomiehille; tammikuu, helmikuu, maaliskuu..

Seuraavan esimerkin puolipisteen tilalle sopisi kirjakielen sääntöjen mukaan ehkä paremmin kaksoispiste, koska jälkimmäinen osa selittää ja tarkentaa alkuosaa.

Esimerkki 127

<Zil> welhon nettisanakirja osas aika hyvin; englannin sana 'flip-flop' elikkäs joku kahden eri tilan välillä vaihteleva juttu on tän mukaan "bistabiili multivibraattori"

Aineistossani esiintyy aaltoviivaa (~), jonka merkitys on "noin, suunnilleen". Esimerkissä 127 kyseessä on resepti, jonka yhden ainesosan yhteydessä se esiintyy.

Esimerkki 128

<@AirZero> hmmm... Tätä suklaakakku johon laitoin 5dl vehnä jauhoja, 3dl sokeria 2tl vaniliinisokeria, 3 kananmunaa, ~7rkl kaakaojauhetta, 2dl mansikkajugurttia, alle desin Pepsi maxia, epämääräsen määrän margariinia ja kookosrasvaa, kuitenkin alle 150g maistuu hieman oudolta :I

Esimerkki 129

<WeeTos> sitte jossai kahvilan parkkipaikalla meitä vastaan tuli joku ~15v. tyttö kuulemma aika ison rintavarustuksen kans. isä sit vaan sano hiljaa että onpas melkoset meijerit tytöllä...

Aineistossani esiintyy joitakin plusmerkkejä, jotka näyttäisivät korvaavan ja-sanana luettelossa.

Esimerkki 130

<+Processor> menee vaihtoon ,etulamput, puskuri, konepelti, etutukipalkki, lokasuoja, maski, tuulilasi, pakoputki, pyyhkijät eteen+moottori + taakse pyyhkijä, kattolistat, maalataan-> konepelti,lokasuoja,puskuri,katto,takalunkka

Esimerkki 131

<+PastoriJJ> nii just, tekee elämästä aika tiukka-aikatauluisen
<+PastoriJJ> meikällä 2 bändin treenit, työ, (akka), WOWi ja kickboxing + ryypääminen. ei oo paljo luppoaikaa
<+knopman> yritä yhdistellä noita ns. harrastuksia:)
<+PastoriJJ> niinhän mää yhdistänkin, ryypääminen ja akka, ryypääminen ja kickbox, ryypääminen ja WOW, ja ryypääminen + työ silloin tällöin, sitten Kickboxing ja akka jos se ei oo hiljaa, sitten bändi ja ryypääminen

Muutamassa tapauksessa vinoviivaa on käytetty siten, että niiden tilalla voisi olla "ja" tai "tai". Esimerkissä 132 ensimmäinen vinoviiva vastannee tai-sanaa, kun taas jälkimmäinen ja-sanaa.

Esimerkki 132

(Mondue) Mutta kuulin härskin jutun. Tiiä sitten oliko se vitsi mutta. Joku tutun tuttu oli lomilla jossain aurinkomaassa ja siellä oli sitten pari hemmo jotka kulki valkoset lakanat/toogat päällä, eli pää, kädet / koko ruumis oli peitetty.

Esimerkissä 133 käytetään yhtäsuuruusmerkkiä korvaamaan olla-verbiä. Esimerkissä 134 se ei korvaa olla-verbiä, vaan on puhtaammin pelkkä välimerkki, joka kuvaa ympäröivien tekstijaksojen suhdetta toisiinsa. Tässä mielessä se muistuttaa IRC-kielessä käytettävää nuolta.

Esimerkki 133

(&Poltin) Nalle puh on ahistava sarja

(&Poltin) nalle puh=retardi, ihaa=masentunu, tikru=ad/hd, kani=työnarkomaani

Esimerkki 134

<&Matrixi> voi vittu. puol tuntia olin juossut jakamolta toiselle keskellä metsää kun 13 asiakaskäyntiä vielä oli

<&Matrixi> = turhaan.

Välimerkkejä voidaan käyttää myös korostamiseen isoilla kirjaimilla kirjoittamisen sijaan tai lisäksi, jolloin ne eivät enää ole varsinaisia välimerkkejä. Esimerkissä 135 yhtä sanaa on korostettu yhdysmerkeillä. Esimerkissä 136 on käytetty sekä isoja kirjaimia että alaviivoja, joilla ei ole käyttötarkoitusta yleiskielessä.

Esimerkki 135

<Jon_Ass> joku -tosi- humalassa oleva kolmekymppinen mies tuli istumaan viereen

Esimerkki 136

<ekq> Ette pojat _HELVETTI_ usko mitä tänään tapahtu

5.5 Lyöntivirheet ja epäselvät tapaukset

Aineistossani esiintyy joitakin välimerkin käyttötapoja, joiden en syystä tai toisesta usko olevan tarkoituksellisia ja harkittuja. Kiireessä syntyy helposti lyöntivirheitä tai viesti lähtee vahingossa matkaan, ennen kuin siihen on kirjoitettu kaikki tarvittava.

Seuraavassa esimerkissä on lauseen lopussa välilyönti ja kaksoispiste. Koska vain hyvin harvat laittavat loppuvälimerkin edelle välilyönnin ja koska välimerkki toimii useimpien hymiöiden silmiä kuvaavana merkinä, kyseessä on todennäköisesti lipsahdus. Kirjoittajan on pitänyt laittaa puheenvuoronsa loppuun jokin hymiö, todennäköises-

ti hymyilyä kuvaava :), mutta hän onkin vahingossa painanut enter-painiketta ja viesti on siis tullut näkyviin liian aikaisin.

Esimerkki 137

<Rokkk> katos Weedge :D
<Weedge> mitäs Rokkk :o
<Rokkk> eipä mitään sen kummemin :

Vastaavanlainen lyöntivirhe on myös esimerkissä 138, jossa kirjoittaja on luultavasti aikonut kirjoittaa kieltä näyttävän hymiön, mutta hymiön silmien kohdalle on kaksoispisteen sijaan tullut vahingossa vain yksi piste. Tässä on todennäköisesti kyseessä virhe siksikin, että piste ja kaksoispiste ovat samassa näppäimessä.

Esimerkki 138

<Ozo^^> en jaksa päivääni pilata tollasella turhanpäiväselle onnettomuudella .P

Esimerkissä 139 esiintyy kaksoispiste, joka on todennäköisesti lyöntivirheestä johdettu. Kirjoittaja on tarkoittanut laittaa kaksoispisteen perään n-kirjaimen genetiivin merkiksi, mitä vahvistaa tällaisen muodon esiintyminen aiemmin samassa quotessa. Olen poistanut näiden puheenvuoron välistä muuta keskustelua (merkkinä --), joka ei tässä yhteydessä ole oleellista.

Esimerkki 139

<Syysneiti> ahhh.. hk:n blöö ja ruisleipä...
--
<Syysneiti> hk: blöö ja ruisleipä.. kauniita sanoja?

Joissakin tapauksissa suorasta esityksestä puuttuvat jälkimmäiset lainausmerkit. En usko tämän olevan tahallista, koska jälkimmäisillä lainausmerkeillä on ainakin lähes yhtä tärkeä tehtävä kuin ensimmäisilläkin, koska yhdessä ne erottavat lainauksen muusta tekstistä. Lisäksi joissakin tapauksissa on näyttöä siitä, että kirjoittaja kyllä muulloin

käyttää molempia lainausmerkkejä. Seuraavassa esimerkissä loppulainausmerkit ovat todennäköisesti unohtuneet.

Esimerkki 140

<Yenri`> voin kuvitella: punainen tyyppi seisoo ovellani, kun palaan kokeesta. "wtf? kuka sä nyt olet?" - "olen Paholainen." - "ahaa, just just. sitten tää on varmaan Helvetti?" - "nimenomaan, astu peremmälle." - "ARGH! IRC, ei toimi!" - "ei toimi, ei. koneeltasi ei myöskään löydy animea." - "EEEEiiii..." - "no mitäs nyt meinaat tehdä?" - "stfu, menen katsomaan telkkaa." - "siitä vain, kaikki sohvat täynnä remppavehkeitä." - "argh, tyhjennän jääkaapin
<Yenri`> - "kukaan ei ole käynyt kaupassa, siellä on vain keitettyä kaalia." - "no kirjoitan tekstiviestin" - "akkusi on loppu, etkä löydä laturia mistään" - "mitä hittoa voin sitten tehdä?" - Paholainen virnistää, ojentaa kasan rästiinjääneitä kielioppitehtäviä ja napsauttaa sormiaan. Ulko-ovi napsahtaa takalukkoon.

Esimerkissä 141 lainausmerkit ovat puolestaan unohtuneet suoran esityksen alusta, mikä on edellistäkin tapausta todennäköisemmin vahinko, sillä ensimmäisten lainausmerkkien puuttuminen häiritsee lukemista enemmän kuin jälkimmäisten, jos merkit on pakko asettaa tärkeysjärjestykseen.

Esimerkki 141

<Haunted> tänään tuli sit duuniin tekstiviesti: Liittymäsi vaihtuu telefinlandille tunnin kuluttua. Kannattaa pitää sim-kortti valmiina"

Esimerkissä 142 on yksittäiset lainausmerkit ilman mitään ilmeistä syytä, joten kyseessä on todennäköisesti lyöntivirhe. Kirjoittajan tarkoitus on saattanut olla käyttää niiden tilalla pistettä tai muuta välimerkkiä.

Esimerkki 142

< sensuroitu> oli kyl äske pahat tos ku kävin röökillä. Olin siin iha omis oloissani parvekkeella tupakalla ja vedin oikeesti semmosen hyvän kestosen pierun.
< sensuroitu> mut ei siinä vielä kaikki, sitte penskat siitä vierestä vaa repeili ja yläkerran

ukko heitti mulle katiskalla 6packin kaljaa"
< sensuroitu> et normipäivä

Esimerkin 143 kaksi peräkkäistä pilkkua on todennäköisesti lyöntivirhe. Tietenkin kahden peräkkäiden pilkun käytöllä voisi olla jokin merkitys irkkaajien keskuudessa, mutta koska tämä on aineiston ainut esiintymä eikä konteksti anna mitään vihjeitä kahden pilkun mahdollisesta uudesta merkityksestä, tulkitsen sen lyöntivirheeksi.

Esimerkki 143

<VasenEtuJalka> haha, vittu vedän hyvi! olin messilän camping alueel.. sit kelasin et vois lähtee himaa.. ni tilasin sinne about 10 taksii:D:DD ku niit ei käynny about minuutis ni tilasin heti uue.. ni sit olin taksis ni koko ajan kuulu siin taksin kajareis et "messilä camping, ei tada! olla ketään" jnejne :D vittku hajosin siel taksis,, piti vaan yrittää pitää pokka:DDDD

Aineistossa esiintyy joitakin pilkutustapauksia, joista en ole varma, pitäisikö ne tulkita lyöntivirheiksi vai vain hyvin erikoisiksi tavoiksi käyttää pilkkua. Esimerkissä 144 pilkku saattaa olla vahinko, mihin viittaisi ylimääräinen välilyönti ennen pilkkua. Toisaalta pilkku saattaa olla myös puheen rytmityksen aiheuttama, vaikka suomen pilkulla ei olekaan tauon osoittamisen tehtävää. Kyseessä saattaa myös olla muuten vain huoleton pilkuttaja, sillä samassa puheenvuorossa esiintyy myös pilkku kirjakielen pisteen paikalla.

Esimerkki 144

<Junttis> siet sieltä tulee suora vastaus: "en mä ,mikää vitun rasisti oo, oon pannukki neekeriä!"

Vastaavanlainen epätavallisessa paikassa oleva pilkku, jota myös edeltää välilyönti, esiintyy esimerkissä 145. Pilkku on listan alussa, missä sille on vaikea keksiä merkitystä, joten kyseessä lienee lyöntivirhe.

Esimerkki 145

<Prossor> menee vaihtoon ,etulamput, puskuri, konepelti, etutukipalkki, lokasuoja, maski, tuulilasi, pakoputki, pyyhkijät eteen+moottori + taakse pyyhkijä, kattolistat, maalataan-> konepelti,lokasuoja,puskuri,katto,takalunkka

Esimerkissä 146 pilkun jäljessä on iso alkukirjain, joten pilkku on todennäköisesti lip-sahdus eikä kyseessä ole IRC-kielessä hyvin yleinen pilkun käyttö siellä, missä kirjakielessä olisi piste.

Esimerkki 146

<Boris|hakker> vitsi mutsi rupes vinee viime yönä jotain että "sä oot ollu ihan monta päivää tietokoneella, Mä katon illalla sä oot koneella sitten tuun kattomaan aamulla jätkä ei oo hievahtanukkaa! Ai eikun bongasin mä sut kerran sä olit nukahtanu näppiksen päälle

Esimerkissä 147 saattaisi esiintyä pilkun ja kaksoispisteen lisäksi kolmas tapa erotella puhuttelu muusta tekstistä. Toisaalta erilaiset merkit nimimerkkien lopussa ovat yleisiä, koska niillä voidaan erotella muutoin samanlaisia nimimerkkejä toisistaan. On siis melko todennäköistä, että esimerkin viiva kuuluu nimimerkkiin eikä erottele puhuttelua.

Esimerkki 147

(@Bataria) marsa- laitatko sä vai mä? :D

Aineistossani on vain yksi varsinaisesti epäselvä tapaus (esimerkki 148), joka ei vaikuta lyöntivirheeltä ja josta ei voi päätellä, mitä kirjoittaja on yrittänyt viestittää. Erikoisen kahden yhdysmerkin ja pilkun yhdistelmä voisi tietenkin olla myös harvinainen tai kirjoittajan itse keksimä hymiö.

Esimerkki 148

<@RoyaleC> joku tuli vähä aikaa sit metroasemal avautuu mulle -,- jotai höpis et sil on 4 lasta ja ei oo nähny nuorinta 4:ään kk. sano viel et oli tappanu eilen jonku denan ja melkee heti perää kuiskas mun korvaa et se vihaa väkivaltaa

Aineiston kokoon nähden lyöntivirheitä ja epäselviä tapauksia on vähän. Vaikka IRC-kieli on rentoa, vaihtelevaa ja paikoittain paljonkin kielenhuollon säännöistä poikkeavaa, kirjoittajat ovat kuitenkin siinä mielessä huolellisia, että virheitä on paljon vähemmän kuin niitä voisi kuvitella olevan.

6. LOPUKSI

IRC-kielessä käytetään runsaasti välimerkkejä. Osa käyttötavoista on kirjakielen mukaisia, osa vapaamuotoisempaan kielenkäyttöön sopivia ja osa vain IRC-kielelle (tai yleensä vapaamuotoiselle keskustelulle Internetissä) tyypillisiä. Jos sopivaa välimerkkiä ei kirjakielessä ole, sellainen kehitetään joko käyttämällä vanhaa välimerkkiä uudella tavalla tai luomalla kokonaan uusi välimerkki.

Parhaiten IRC-kielen innovatiivisuutta kuvaa nuolimerkin käyttö. Sille ei löydy mitään vastinetta kirjakielestä, mutta IRCissä se on yleisesti käytetty ja tunnettu välimerkki. Lisäksi sillä on hymiöiden tapaan toimintaa kuvaavia tehtäviä.

IRC-kielen välimerkeille on tyypillistä, että välimerkkejä käytetään useimmiten sekä kirjakielen normien mukaisesti että niistä poikkeavalla tavalla. Eri välimerkkien käyttötavoissa on kuitenkin eroja. Pisteiden, huutomerkkien ja kysymysmerkkien käyttö ei juuri eroa yleiskielestä, paitsi kahden, kolmen tai useamman pisteen käytön kohdalla. Virkkeen päättymisen merkitsemiseen käytetään kuitenkin useita kirjakielestä poikkeavia keinoja, esimerkiksi hymiöitä tai pelkkää jakoa IRCin puheenvuoroihin. Suoran esityksen merkitseminen poikkeaa hyvin usein ainakin jollakin tavalla yleiskielestä, mikä ei ole yllättävää, koska säännöt ovat melko monimutkaiset verrattuna esimerkiksi pisteen käyttösääntöihin. Lainausmerkkejä yleensäkin käytetään sekä kielenhuollon sääntöjä vastaavalla tavalla että niistä poikkeavasti. Samoin pilkkua käytetään sekä yleiskielisesti että yleiskielestä poikkeavasti. Merkittävää on, että pilkku esiintyy hyvin usein kohdissa, joihin yleiskielessä tulisi piste. Tällainen pilkun käyttö vaatisi mielestäni jatkotutkimusta. Kaksoispisteellä, sulkeilla ja ajatusviivalla on niin ikään IRC-kielelle tyypillisesti sekä kielenhuollon sääntöjen mukaisia että niistä poikkeavia käyttötapoja. Nuoli ja tähdet ovat vain IRC-kielessä esiintyviä välimerkkejä, joilla ei ole vastineita IRC-kielessä. Harvinaisista välimerkeistä on aineistoni perusteella vaikea tehdä johtopäätöksiä. Kuitenkin näyttäisi, että aaltoviivalla on vahva asema noin-sanan korvaajana. Samoin yhdysmerkit ja alaviivat vaikuttavat vakiintuneen korostuskäyttöön.

Vaikka Internet-keskusteluja joskus kritisoidaan sekavuudesta ja runsaasta huuto- ja kysymysmerkkien käytöstä, aineistoni perusteella syntyy hieman toisenlainen kuva. Välimerkkien tehtävät ovat enimmäkseen selkeästi näkyvillä ja helposti tulkittavissa. Useampien huuto- tai kysymysmerkkien käyttäminen tai muut kasvokkai keskustelun

huutamiseen rinnastettavat tehokeinot ovat loppujen lopuksi melko vähäisessä käytössä aineistossani. Myös lyöntivirheitä ja tulkitsemattomia välimerkkejä on melko vähän, vaikka IRCissä usein kirjoitetaan nopeasti ja tekstin tyyli on huoletonta.

Vaikka välimerkkejä käytetään runsaasti, kirjakielen sääntöjen mukaisten välimerkkien poisjättäminen on yleistä. Yleensä tämä ei vaikeuta viestin ymmärtämistä eikä huononna luettavuutta oleellisesti. Välimerkkien käytössä näyttäisi olevan funktionaalinen suuntaus: välimerkkejä käytetään siellä, missä niitä tarvitaan johonkin erityiseen tehtävään ja lisäksi uusia merkkejä kehitetään tarpeen mukaan. Kuitenkin myös välimerkkien tarpeettomankin runsasta käyttöä esiintyy jonkin verran huuto- ja kysymysmerkkien sekä useiden pisteiden käytön muodossa.

IRC-kielen ei tarvitse olla huoliteltua eikä edes helposti kaikkien ymmärrettävissä, koska viestit on suunnattu rajatulle joukolle. Usein kirjoittajat myös tuntevat toisensa melko hyvin. On siis odotuksen mukaista ja ymmärrettävää, että vähemmän huoliteltukin kieli riittää. Keskustelujen kasvokkaiskeskustelun luonne sekä ajoittainen nopeus vaikuttavat myös kirjakielen sääntöjen osittaiseen hylkäämiseen ja muuttamiseen.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

CRYSTAL, DAVID 2001: *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

HALLIDAY, M. A. K. 1985: *Spoken and written language*. Victoria: Deakin University.

HIIDENMAA, PIRJO 2004: *Suomen kieli – who cares?* Helsinki: Otava.

HURME, RAIJA – PESONEN, MARITTA – SYVÄOJA, OLLI 1998: *Englanti–suomi suursanakirja*. Porvoo: WSOY.

IISA, KATARIINA – OITTINEN, HANNU – PIEHL, AINO 2002: *Kielenhuollon käsikirja*. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

IKOLA, OSMO 1976: Virke puheen yksikkönä. – *Virittäjä* 80 s. 237-246.

IKOLA, OSMO – PALOMÄKI, ULLA – KOITTO, ANNA-KAISA 1989: *Suomen murteiden lauseoppia ja tekstikielioppia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 511. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

ITKONEN, TERHO 2007: *Uusi kieliopas*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kieli ja sen kieliopit. Opetusministeriö. Helsinki: Edita 2002.

LASCH, CHRISTOPHER 2002: *Plain Style. A Guide to Written English*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

LEINO, PIRKKO 2002: *Suomen kielioppi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

MILROY, LESLEY 1987: *Language and Social Networks*. Oxford: Blackwell.

NUOLIJÄRVI, PIRKKO 2005: Suomen kielen tulevaisuus muuttuvassa maailmassa. –
Tieteessä tapahtuu 7/2005 s.5-12.

SAUKKONEN, PAULI 1972: Kokeellisia havaintoja puhekielen ja kirjakielen tyylieroista.
– Esko Vierikko (toim.), *Puhekieli ja ilmaisu* 1972 s. 13-32. Porvoo:
WSOY.

Suomen kielen perussanakirja. Helsinki: Valtion painatuskeskus ja Kotimaisten kielten
tutkimuskeskus 1990–1994.

Painamattomat lähteet:

IRC-GALLERIA 2004: IRC-Opas, pitkä oppimäärä. <http://irc-galleria.net/irc-opas.html>

TARVAINEN, SANTERI 2007: IRCQuotesin ylläpitäjältä Santeri Tarvaiselta 10.7.2007
saatu sähköpostiviesti.